

DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ DERGİSİ

DOGUS UNIVERSITY JOURNAL

e-ISSN: 1308-6979

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/doujournal>

GİZLİ BAŞARISIZLIK KORKUSU: IMPOSTER FENOMENİNİN TÜKENMİŞLİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE ÖZ-YETERLİLİĞİN ARACI ROLÜ(*)

THE HIDDEN FEAR OF FAILURE: THE MEDIATING ROLE OF SELF-EFFICACY IN THE EFFECT OF THE IMPOSTER PHENOMENON ON BURNOUT

Begüm YALÇIN⁽¹⁾, Şükran ORUÇ⁽²⁾

Öz: Imposter fenomeni, bireyin günlük yaşamında sürekli başarısızlık korkusu yaşamasına ve temelde aksi yöndeki nesnel kanıtlara rağmen kendisini yetersiz hissetmesine neden olan güçlü bir inanca karşılık gelmektedir. Uzun vadede bireylerin tükenmişlik duygularını tetikleyebilen bu fenomen, uluslararası yazın dünyasında oldukça popüler olmasına karşın Türk kültüründeki varlığı henüz yeni incelenmeye başlanmıştır. Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinden toplanan veriler üzerinden imposter fenomeninin tükenmişlik üzerindeki etkisinde öz-yeterliliğin rolü ortaya konulmuştur. Bu amaç doğrultusunda gelecekte sahada doğrudan hastalarla temas halinde olacak sağlıkla ilişkili lisans ve ön lisans programlarından 418 öğrenciye yüz yüze anket yöntemi vasıtasıyla ulaşılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS ve AMOS istatistik programları kullanılmıştır. Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) çerçevesinde temellendirilen çalışmada Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) uygulanarak, yol analizleri çizilmiş ve araştırmanın hipotezleri test edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre imposter fenomeni tükenmişliği pozitif yönde, öz-yeterliliği ise negatif yönde etkilemektedir. Buna göre imposter fenomenine sahip öğrencilerin tükenmişlik yaşama olasılıkları çok daha yüksektir ve bu durumda onların öz-yeterliliklerini azaltmaktadır. Ayrıca imposter fenomeninin tükenmişlik üzerindeki etkisinde öz-yeterliliğin kısmi aracılık rolü olduğu tespit edilmiştir. İlgili alan yazında araştırmanın üç değişkeninin birlikte ele alındığı bir çalışmaya rastlanmaması, bu araştırmanın önemli bir boşluğu dolduracağını düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Imposter Fenomeni, Tükenmişlik, Öz-yeterlilik

Abstract: The imposter phenomenon refers to a strong belief that causes an individual to experience a constant fear of failure in daily life and to feel inadequate despite objective evidence to the contrary. Although this phenomenon, which can trigger feelings of burnout in the long run, is very popular in the international literature, its presence in Turkish culture has only recently begun to be examined. This study investigates the role of self-efficacy in mediating the relationship between the imposter phenomenon and burnout among university students. Data were collected through face-to-face surveys from 418 students enrolled in health-related undergraduate and associate degree programs, who are expected to have direct

(*)Bu çalışma 22-24 Şubat 2024 Tarihinde İstanbul’da düzenlenen İstanbul Beykent 4. Uluslararası Sağlık Bilimleri Araştırma Günleri Kongresinde sunulan “Imposter Fenomeninin Tükenmişlik ve Öz-Yeterlilik Açısından İncelenmesi” başlıklı bildirinin genişletilmiş halidir.

⁽¹⁾İstanbul Beykent Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı, begumyalcin@beykent.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3149-4854.

⁽²⁾İstanbul Beykent Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü, sukranoruc@beykent.edu.tr, sukranoruc@outlook.com, ORCID: 0000-0002-8176-4058.

Geliş/Received: 18-08-2024; Kabul/Accepted: 14-03-2025

Atıf bilgisi: Yalçın, B.ve Oruç, Ş. (2025). Gizli başarısızlık korkusu: Imposter fenomeninin tükenmişlik üzerindeki etkisinde öz-yeterliliğin aracı rolü. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 26(2), 51-78, DOI: 10.31671/doujournal.1535053.

patient contact in their future careers. SPSS and AMOS statistical programs were used to analyze the data obtained. Confirmatory Factor Analysis (CFA) was applied in the research based on the Structural Equation Model (SEM) framework, path analyses were drawn and the hypotheses of the research were tested. According to the results of the study, imposter phenomenon affects burnout positively and self-efficacy negatively. According to this, students with imposter emotions are much more likely to experience burnout and this reduces their self-efficacy. It was also found that self-efficacy has a partial mediating role in the effect of imposter phenomenon on burnout. The fact that there is no study in the related literature in which the three variables of the research are addressed together suggests that this research will fill an important gap.

Keywords: *Imposter Phenomenon, Burnout, Self-efficacy*

JEL: *I31, M10, M12, M54*

1. Giriş

Son yıllarda, yüksek başarı gösteren bireyler arasında yaygın olarak görülen imposter fenomeni, bireylerin başarılarını sorguladığı ve sahip oldukları başarılarla rağmen kendilerini sürekli olarak yetersiz ve başarısız hissetme durumunu ifade etmektedir. Bu durum, Clance ve Imes'in (1978) çalışması ile kadın profesyoneller arasında ortaya çıkan yüksek düzeyde başarılarla sahip bireylerin deneyimlediği yoğun duyguları açıklamada kullanılmıştır (Clance ve Imes, 1978: 241). Söz konusu fenomen zaman içerisinde daha fazla dikkat çekmeye başlamış ve farklı popülasyonlardaki varlığı incelenmiştir (Bravata ve diğerleri, 2020).

Imposter fenomeni, bireylerin başarılarını nasıl algıladıklarını etkilemektedir. Bu bağlamda söz konusu duyguya sahip olan bireyler, elde ettikleri başarılarla rağmen genellikle kendi yeteneklerini göz ardı edebilmekte ve içten içe kendilerini sürekli yetersiz hissedebilmektedirler. Elde ettikleri başarıları ise şansa, zamanlamaya veya başkalarının çabasına bağlamaktadırlar. Bu durum da potansiyel olarak bireylerin öz-yeterliliğini zayıflatabilmekte ve imposter fenomenini sürdürmesine neden olabilmektedir. Bu psikolojik durum düşük sorumluluk duygusu, yüksek nevrozizm, anksiyete ve depresyon gibi birçok olumsuz klinik sonuçla da ilişkilendirilmektedir (Campos, Camara, Carneiro, Kubrusly, Peixoto ve Junior, 2022; El-Ashry, Taha, Elhay, Hammad, Khedr, ve El-Sayed, 2024; Iwenofu, Dubont ve Kaczurkin, 2024). Bununla birlikte özellikle imposter fenomenine sahip olan bireylerin genellikle başarı ve başarısızlık korkusu, düşük özsaygı sergilediklerine ve bu durumun da bireylerin kariyer gelişimini olumsuz etkilediğine vurgu yapılmaktadır (Leach, Nygaard, Chipman, Brunsvold ve Marek, 2019: 99).

İlgili alan yazın incelendiğinde, yürütülen araştırmalarda da imposter fenomeninin bireylerin öz değer algılarını zedelediğine ve bunun sonucunda da gerek bireysel gerekse de profesyonel işgücüne zarar verdiğine değinilmektedir (Camara, ve diğerleri, 2022; Campos ve diğerleri, 2022; Chatterjee, 2024; Chodoff, Conyers, Wright ve Levine, 2023; Choron ve diğerleri, 2023; Henning, Ey ve Shaw, 1998; Hutchins, Penney, Sublett, 2018; Mascarenhas, D'Souza ve Bicholkar, 2019; McDowell, Grubb ve Geho, 2015; Naser, Hasan, Zainaldeen, Zaidi, Mohamed ve Fredericks, 2022; Oriel, Plane ve Mundt, 2004; Pákozdy, Askew, Dyer, Gately, Martin ve Mavor, 2024; Peteet, Brown, Lige ve Lanaway, 2015; Schubert ve Bowker, 2019; Sonnak ve Towell, 2001; Topping ve Kimmel, 1985; Villwock, Sobin, Koester

ve Harris, 2016; Yalçın, 2023). Ayrıca yürütülen araştırmalar, tükenmişliğin imposter fenomeninin yaygın bir sonucu olduğunu ortaya koymaktadır (Campos ve diğerleri, 2022; Leach ve diğerleri, 2019; Legassie, Zibrowski ve Goldszmidt, 2008; Regan, Shumaker ve Kirby, 2020; Villwock ve diğerleri, 2016). Bu durum, özellikle sağlık sektöründe yoğun iş yükü, duygusal talepler ve yüksek performans beklentilerinin bir sonucu olarak daha belirgin hale gelmektedir. Sağlık profesyonelleri, yaptıkları işin doğası gereği sürekli olarak yüksek standartlara ulaşma çabası eğiliminde olmaları nedeniyle imposter fenomenine daha yatkın olabilmektedir (Stelling ve diğerleri, 2023). Bu durum ise bireylerin yeterliliklerini sorgulamalarına yol açarak, tükenmişlik, stres ve depresyon gibi olumsuz psikolojik durumları tetikleyebilmektedir (El-Ashry ve diğerleri, 2024). Ayrıca, sağlık hizmetlerinin doğası gereği hızlı karar alma, uzun çalışma saatleri ve zorlayıcı hastalık durumları, bireylerin duygusal ve fiziksel olarak tükenmelerine neden olabilir.

Bu kapsamda mevcut araştırmada, sağlık bilimleri öğrencilerinde imposter fenomeninin yaygınlık düzeyinin belirlemek ve imposter fenomeninin tükenmişlik üzerindeki etkisinde öz-yeterliliğin rolünün ortaya konulması amaçlanmaktadır. Geleceğin sağlık profesyonellerinde imposter fenomeninin yol açabileceği zayıflıkların ilerleyen süreçte iş performanslarına yansımaları ve dolayısıyla yüksek kaliteli sağlık hizmet sunumunu etkileme potansiyeli göz önünde bulundurulduğunda, sağlık bilimleri öğrencilerinin imposter fenomeni, tükenmişlik düzeyleri ve öz-yeterlilik algıları arasındaki ilişkilerin incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Zira imposter fenomeni, öğrencilerin bireysel yeteneklerini sorgulamalarına ve başarılarını içselleştirmekte zorlanmalarına neden olabilir. Bu olumsuz duygular öğrencilerin akademik performanslarını olumsuz etkileyebilir, sağlık mesleği gibi stresli alanlarda bireylerin stresle başa çıkma yeteneklerini zayıflatır ve zaman içinde tükenmişlik yaşama ihtimalini artırabilir. Bu noktada bireyin belirli bir görevi başarma konusundaki inancını ve kendine güvenini ifade eden öz-yeterlilik düzeylerinin yüksek olmasının ise şüphesiz ilerleyen süreçlerde işgücüne yansıtacağı ve sağlık hizmeti sunumunu olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Ancak yerli ve yabancı yazında imposter fenomeni tükenmişlik ve öz-yeterlilik kavramları arasındaki ilişkileri birlikte ele alan bütünsel bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla da araştırmanın probleminin odak noktası, imposter fenomeninin tükenmişlik üzerindeki etkisinde öz-yeterliliğin rolünü belirlemektir. Bu bağlamda araştırmanın temel sorusu: “*Imposter fenomeninin tükenmişlik üzerindeki etkisinde öz yeterliliğin rolü var mıdır, varsa bu rolün niteliği nedir?*” şeklinde ifade edilebilir. Araştırma özellikle hataların tolere edilemediği sağlık hizmet sunumunda var olabilecek gizli başarısızlık korkusu olarak da ifade edilen imposter fenomeninin ele alınması açısından önem arz etmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Gizli Başarısızlık Korkusu: Imposter Fenomeni

Imposter fenomeni ilk olarak, Horner’ın başarı motivasyonu (1973) ve başarı korkusu (1968) konularındaki çalışmalarından etkilenen klinik psikolog Clance ve Imes tarafından 1978 yılında yazın dünyasına kazandırılmıştır. Clance ve Imes, yüz elliden fazla başarılı kadın ile beş yıl boyunca yaptıkları terapötik seanslar neticesinde, kadınların üstün entelektüel kapasitelerine dair çok sayıda somut kanıt olmasına rağmen başkalarını olduklarından daha fazlasına inandırdıklarına dair olan gerçek dışı

inançlarla mücadele ettiklerini ortaya koymuştur. Bu kadınların kendi başarılarından emin olmakta zorlandıkları ve görev veya hedeflerine ulaşmak için motivasyon bulmakta güçlük çektikleri görülmüştür (Clance ve Imes, 1978: 241- 242). Imposter fenomeni, kişilerin kendilerine olan güvenini sarsarak, anksiyete bozuklukları ve depresyon gibi semptomlara yol açması nedeniyle halk arasında psikiyatrik bir bozukluk olarak bilinmekte ve sıklıkla sendrom olarak ifade edilmektedir (Campos ve diğerleri, 2022; El-Ashry ve diğerleri, 2024; Fimiani, Leonardi, Gorman ve Gazzillo, 2021). Ancak Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından yayınlanan Ruhsal Bozuklukların Teşhis ve İstatistik El Kitabı'nda ve Uluslararası Hastalık Sınıflandırması'nda tanısal bir kategoriye sahip olmadığı görülmektedir. Bu nedenle söz konusu duygunun sendrom yerine, fenomen olarak ifade edilmesi daha uygun görülmektedir (Campbell, 2021; Yalçın, 2023: 4-5). Söz konusu fenomenin ilk ortaya çıkışından bu yana geçen zaman diliminde, bilim insanları imposter fenomeninin öncülleri (Bravata ve diğerleri, 2020; Ladge, Eddleston ve Sugiyama, 2019) ve ardılları (Hutchins ve diğerleri, 2018) üzerine çalışmalar ortaya koymuştur. Ancak, Türk kültürü üzerinde bu fenomenin sınırlı sayıda araştırmaya konu olduğu gözlemlenmektedir (Dinç, 2023; Işık, 2022; Yalçın ve Çelik, 2024). İlgili alan yazındaki bu eksiklik, araştırmanın çıkış noktasını oluşturmuştur.

Imposter fenomeni, bireylerin mesleki ve sosyal yaşamlarında yüksek başarı gerektiren görevlerle karşılaştıklarında ortaya çıkan ve başarısızlık korkusuna yol açan, nesnel bazı kanıtların olmasına rağmen yetersizlik hissi duydukları güçlü bir inancı tanımlar (Clance, 1985; Clance ve Imes, 1978: 241). Söz konusu fenomene sahip bireyler, yüksek başarı eğiliminde olmalarına rağmen paradoksal bir şekilde sürekli olarak rahatsız edici korkulardan muzdariptir (Clance ve OToole, 1987; Harvey ve Katz, 1985; Topping ve Kimmel, 1985). Teorileştirildiği üzere imposter fenomeni, bir bireyin günlük hayatında kişisel ya da mesleki başarılar elde ederken kendinden yoğun bir şekilde şüphe duyması, yetersiz hissetmesi ve sürekli olarak başarısını gerçekten hak edip etmediğini sorgulaması durumunda ortaya çıkmaktadır. Esasında, bireyin sanıldığı kadar yetenekli olmadığını ve aksi şekilde gören herkesi yanıttığını düşündüğü güçlü bir inancı yansıtmaktadır.

Bireyin mesleki ve sosyal hayatındaki performansına zarar veren imposter fenomeni, yabancı ana akım medya ve dergilerde gittikçe daha fazla yer bulmaya başlamıştır. İlk başta yalnızca başarılı kadınları etkileyen toplumsal cinsiyet klişeleriyle sınırlı görülen imposter fenomeni, artık farklı cinsiyet ve meslek gruplarında tanımlanmaktadır (Bravata ve diğerleri, 2020: 1255-1269). Dolayısıyla, akademik araştırmalar geniş bir demografik kesitte imposter fenomeninin sıklığını, tanımını ve önemini incelemeye başlamıştır. Bu bağlamda ilgili yazında imposter fenomeni hem tıp, hemşirelik ve diğer sağlık bilimleri alanında hem de pazarlama, muhasebe ve finans gibi yönetim bilimlerinde öğrenim görmekte olan üniversite öğrencileri üzerinde araştırılmış ve varlığı kanıtlanmıştır (Campos ve diğerleri, 2022; Chapman, 2017; Chodoff ve diğerleri, 2023; Ikbaal, 2018; Maqsood ve diğerleri, 2018; Swope, Thompson ve Haidet, 2017). Yapılan araştırmalarda özellikle başarı ölçütlerinin daha yoğun bir şekilde vurgulandığı yükseköğretim kurumlarında, öğretim atmosferinin bir sonucu olarak imposter fenomeninin daha yoğun bir şekilde artış gösterdiği gözlemlenmiştir. Her bireydeki varlığı önemli olmakla birlikte sağlık bilimleri

öğrencileri üzerindeki varlığı çok daha önem arz etmektedir. Zira toplumların sağlık düzeyleri üzerinde önemli bir rol oynayan sağlık profesyonellerinin kendi öz değerleri hakkındaki hislerinin zarar görmesi, şüphesiz profesyonel işgücüne yansıyacak ve sonuç olarak yüksek kaliteli sağlık hizmeti sunumu olumsuz etkilenecektir (Cawcutt, Clance ve Jain, 2021; Siddiqui, Church, Jayasuriya, Boddice ve Tomlinson, 2024). Buradan yola çıkarak sağlık hizmeti sunumunda hayati bir rol üstlenecek sağlık bilimleri öğrencilerinin imposter fenomeni düzeylerinin, mesleki yeterlilikleri açısından daha kritik bir boyuta ulaştığı söylenebilir. Dolayısıyla konunun bu bağlamda ele alınması önem arz etmektedir.

2.2. Tükenmişlik

Alan yazında “burnout” olarak ifade edilen ve modern çağda önemli bir fenomen haline gelen tükenmişlik kavramı, modern çağda önemli bir olgu haline gelmiştir. Bu kavram ilk kez 1961 yılında Greene tarafından yayımlanan ruhsal açıdan çöküntüye uğramış ve hayal kırıklığı yaşayan bir mimarın işini bırakıp Afrika Ormanları’na çekilmesini konu alan “*A Burnt-Out Case*” adlı eserde “*aşırı yorgunluk ve bireyin işine yönelik tutkusunun azalması ile birlikte bireylerin ideallerine ulaşma çabasını kaybetmesi*” şeklinde tanımlanmıştır (Maslach, Schaufeli ve Leiter, 2001: 398; Yıldırım ve İçerli, 2010: 124). Daha sonra Psikolog Herbert Freudenberger’in 1974 yılında yaptığı çalışmada, tükenmişlik kavramı ilk defa bir meslek veya bir işle ilişkili bir tehlike olarak kabul edilmiş ve ilk klinik tanımlaması yapılmıştır (Arı ve Bal, 2008: 132; Budak ve Sürgevil, 2005: 95; Freudenberger, 1974: 159). Bu kapsamda Freudenberger (1974) tükenmişliği, başarısızlık ve yıpranma hissi olarak ele almış ve bireyin aşırı taleplere karşı enerji, güç veya kaynaklarını harcaması sonucunda başarısızlık yaşaması, yıpranması veya bitkin düşmesi olarak tanımlamıştır (De Silwa, Hewage ve Fonseka, 2009: 52; Freudenberger, 1974: 159). Tükenmişlik, sosyal bir sorun olarak kabul edilmesiyle birlikte araştırmacılar tarafından ilgi gören bir çalışma konusu haline gelmiştir (Budak ve Sürgevil, 2005: 95).

Tükenmişliğin dinamiklerini anlamadaki en büyük sorunlardan biri, genel kabul görmüş bir tanımının olmamasıdır. Tükenmişlik, kavram olarak ilk ortaya çıktığından bu yana ilgili yazında çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Freudenberger ve Richelson (1980) tükenmişliği bir amaca, bir yaşam biçimine ya da beklenen ödülü vermeyen bir ilişkiye bağlılığın getirdiği yorgunluk ya da hayal kırıklığı durumu olarak ele almaktadır (Gold, 1985: 210). En yaygın kabul gören tanımlama ise bir tür insanlarla doğrudan etkileşimde bulunan veya insan hizmetleri ile ilgilenen bireylerde ortaya çıkabilen duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve bireyin başarısının azalmasından oluşan çok boyutlu bir durum olarak tanımlayan Maslach’a aittir. Bu kapsamda Maslach, tükenmişliği insan odaklı alanlarda çalışan hizmet profesyonellerinin başkaları üzerinde olumlu etki yaratma çabalarının engellendiği ve işin beklenmedik, dayanılmaz stresli yönleriyle bunaldıkları zaman başlayan bir psikolojik süreç olarak tanımlamıştır (De Silva, Hewage ve Fonseka, 2009: 52; Maslach ve Jackson, 1981: 99-100). Bu anlamda tükenmişlik, sıklıkla insan işi yapan bireylerde yaşanan duygusal tükenme ve sinizm sendromunu içeren bir durum olmakla beraber en önemli yönü ise bireyin duygusal ve fiziksel enerjisinin azalması ile ilgili bir durumu ifade eden duygusal tükenmenin artmasıdır (Maslach ve Jackson, 1981: 99-100).

Pines ve Aranson (1988), tükenmişliği, uzun süre duygusal zorluklara maruz kalmanın sonucunda ortaya çıkan fiziksel (kronik yorgunluk, düşük enerji gibi), duygusal (umutsuzluk, çaresizlik gibi) ve zihinsel (bireyin kendine, işine ve yaşamın kendine yönelik olumsuz tutum geliştirmesi gibi) tükenme durumu olarak tanımlamaktadır (Enzmann, Schaufeli, Janssen ve Rozeman, 1998: 332; Pines ve Aranson, 1988). Dolayısıyla tükenmişlik gerek bireyler gerekse de örgütler açısından önemli sonuçları olan bir kavram olarak görülmektedir. Yapılan araştırmalar, özellikle sağlık çalışanlarının yüksek iş yükü, duygusal talepler ve stresli çalışma koşulları nedeniyle tükenmişlik hissinin sıklıkla görüldüğünü ortaya koymaktadır (Costa ve Pinto, 2017). Özellikle hemşireler, doktorlar ve diğer sağlık profesyonelleri, uzun çalışma saatleri, yüksek sorumluluklar ve karşılaştıkları zorlayıcı durumlar nedeniyle tükenmişlikten etkilenme riski taşımaktadır. Yine farklı çalışmalar, tükenmişlik oranlarının sağlık sektöründe genel olarak yüksek olduğunu ve bu durumun hem çalışanların psikolojik sağlığını hem de hastalarına sunulan sağlık hizmetlerinin kalitesini olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir (Bridgeman, Bridgeman ve Barone, 2018; Cohen, Pignata, Bezak, Tie, ve Childs, 2023).

2.3. Öz-Yeterlilik

Öz-yeterlilik kavramı, Bandura (1977) tarafından ortaya atılan insan davranışının önemli bir belirleyicisi olarak Sosyal Öğrenme Kuramı'nda vurgulanan ve ilgili yazına kazandırılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Luszczynska, Scholz ve Schwarzer, 2005: 439-440). Albert Bandura'nın 1970'li yılların sonlarında çeşitli türden fobileri olan bireyler üzerinde yaptığı terapi çalışmaları, bireylerin korkularını yenme isteğine rağmen bu durumla başa çıkmada zorlandıklarını ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda yüksek düzeyde fobiye sahip bireylerin benzer kişisel özelliklere sahip olsalar bile başarılı olmaya dair algı düzeylerindeki ve bireysel yeterlilik algılarındaki farklılıkların bireylerin terapi sonuçları açısından da farklılığa neden olduğu görülmüştür (Sakız, 2013: 187). Böylelikle öz-yeterlilik kavramı sosyal bilişsel teori kapsamında, bireylerin motivasyon ve davranışlarının büyük ölçüde öngörüyle düzenlendiği bakış açısıyla, bireylerin belirli bir eylemi gerçekleştirme yeteneklerine olan inançları olarak insan davranışlarını düzenleyebilen ilk faktör olarak ele alınmıştır (Luszczynska ve diğerleri, 2005: 439-440). Bu bağlamda kavram olarak bireyin çevresindeki olaylar üzerinde etkili olduğu inancı ve bu etkiyi elde edene kadar çabasını sürdürme kararlılığı olarak tanımlanmıştır (Bandura, 1994).

Bandura'ya göre öz-yeterlilik, bireyin karşılaştığı olası durumlarla başa çıkmak için gerekli eylem planlarını ne kadar etkili bir şekilde uygulayabileceğine dair değerlendirmeleri (Bandura, 1982: 122), davranışların oluşumunda etkili olan bir özelliktir. Bu anlamda bireylerin arzulanan sonuçlara ulaşmak için ilgili davranışları sergileme, faaliyetleri organize etme ve sonuçları elde etme yeteneklerine ilişkin inançları olarak tanımlanmaktadır. Bireyin sahip olduğu becerilerden çok, bu becerilerle neler yapabileceği, bu becerileri ne kadar etkili şekilde kullanabileceğine ilişkin inançları ile ilgilidir (Bandura, 1986: 94; Bandura, 1997: 3). Bu inanç, bireylerin duygularını, düşüncelerini, kendilerini nasıl motive ettiklerini ve davranışları şekillendirme biçimlerini etkiler (Bandura, 1994). Öz-yeterlilik Kuramı'na göre bireyler sadece yeterli olduklarını düşündükleri, kendilerinin yönetebileceklerine inandıkları faaliyetleri üstlenip, gerçekleştirirken aksine yeterli

olmadıklarını ya da yeteneklerini aştığını düşündükleri faaliyetlerden kaçınmaktadırlar (Arseven, 2016: 67; Bandura, 1982: 123). Dolayısıyla bireylerin öz-yeterlilik inanç düzeyleri, karşılaştıkları durumlara karşı olan hislerini, düşüncelerini ve motivasyonlarını etkileyerek davranışlarını şekillendirmektedir.

Bandura'ya göre (1997) öz-yeterlilik düzeyi düşük veya yüksek olan bireyleri ayıran en temel fark, yüksek öz-yeterliliğe sahip kişilerin başarısızlıklar karşısında hızla toparlanmaları ve eylemlerinde kararlı bir şekilde devam etmeleridir (Yıldırım ve İlhan, 2010: 302). Bu güçlü yeterlilik duygusu, bireyin başarısını ve kişisel refahını birçok yönden artırmaktadır. Yeteneklerine güvenen bireyler, zor görevlerle karşılaştıklarında bunları bir tehdit olarak görmektense, üstesinden gelinmesi gereken zorluk olarak görme eğilimindedir. Dolayısıyla bu bireylerin kendi yeterliliklerine ilişkin inançlarının gücü çeşitli durum ve olaylara yönelik tutum ve davranışlarını etkilemektedir. Bu kapsamda bireyler becerilerini aştığına inandıkları tehdit edici durumlardan korkmakta ve kaçınma eğiliminde olurken, korkutucu olabilecek durumlarla baş edebilecek kapasitede olduklarını düşündüklerinde, etkinliklere katılıp kendilerinden emin davranmaktadırlar (Bandura, 1977: 193-194). Benzer şekilde güçlü öz-yeterlilik duygusu faaliyetlere yönelik bireylerin içsel anlamda duydukları ilgiyi ve yüksek bağlılığı teşvik eden bir iklimi yansıtmaktadır. Bu bireyler kendilerine zorlayıcı hedefler koyarlar ve bu hedeflere güçlü bir bağlılık gösterirler. Başarısızlık karşısında çabalarını artırıp, sürdürürler. Yaşadıkları başarısızlıklar ya da karşılaştıkları aksaklıklardan sonra hızla yeterlilik duygularını geri kazanırlar. Başarısızlıklarını genellikle yeterli düzeyde çaba göstermemeye veya gereken bilgi ve becerilerin eksikliğine bağlarlar. Tehdit edici durumlarla karşılaştıklarında ise, onlar üzerinde kontrol sahibi olabileceklerine inanarak bu durumlarla kolay bir şekilde başa çıkarlar. Bu bakış açısı kişisel başarılarını artırırken, stresi azaltır ve depresyon riskini düşürür. Bunun tersine, öz-yeterlilik algısı düşük düzeyde olan bireyler, kendileri için tehdit olarak algıladıkları zor görevlerden kaçınırlar. Hedeflerine yönelik düşük arzu ve zayıf bağlılık duyarlar. Zor görevlerle karşı karşıya kaldıklarında, başarılı olmaya odaklanmak yerine, kişisel eksiklikler, karşılaşılmaması muhtemel engeller ve olumsuz sonuçlar üzerinde yoğunlaşırlar. Bu durumda da zorluklar karşısında çabalarını azaltıp çabuk pes edebilirler. Başarısızlık ve/veya aksaklıklar yaşandığında yeterlilik duygusunu yeniden kazanmada yavaş olabilirler. Son olarak, yeteneksizlik olarak gördükleri yetersiz performansları nedeniyle, yeteneklerine olan inançlarını kaybetmeleri için çok başarısızlık yaşamalarına gerek kalmaz. Zira bu durum, bireylerin kolayca stres ve depresyon yaşama riskini artırabilir (Bandura, 1982: 123; Bandura, 1994).

2.4. Değişkenler Arası İlişkiler ve Hipotezlerin Kurulması

Imposter fenomeni, bireyin sürekli olarak kendisinden şüphe duyması ve başarısızlık korkusu yaşamasiyla karakterize edilen bir durumdur (Legassie ve diğerleri, 2008: 1090; Villwock ve diğerleri, 2016: 364). Bu bağlamda imposter fenomeninden muzdarip olanlar yeteneklerine rağmen başarı, yeterlilik ve beceri duygularını içselleştiremezler. Genel olarak, kendilerini diğer insanların algıladığından daha az zeki ve yetenekli olarak görürler (Villwock ve diğerleri, 2016: 364). Bireylerin içsel olarak sürekli başarısızlık korkusu yaşamasi ve kendi başarılarını genel anlamda şansa veya dış faktörlere bağlama eğiliminde olması ise bu süreçte sürekli şüphe ve

kendilerini kanıtlama çabası içerisinde bulunmalarına sebebiyet vermektedir. Bu şüphe hali ve kendini kanıtlama çabası ise zaman içinde yüksek beklentilere ve mükemmeliyetçi tutumlarla beraber iş yükünün artmasına ve dolayısıyla da bireylerin yoğun stres ve duygusal zorlanma yaşamalarına neden olabilmektedir. Bu anlamda da uzun vadede bu psikolojik duruma sahip bireyler, sürdürülemez çabalarının bir sonucu olarak tükenmişlik duygusu yaşayabileceklerdir. Benzer şekilde ilgili yazında da bu psikolojik durum anksiyete ve depresyon gibi olumsuz durumlarla ilişkilendirilmiş olmakla birlikte (Leach ve diğerleri, 2019: 99) bu psikolojik durumu yaşayan bireylerin, bir durum ya da olay karşısında yaşanan aksilikler veya başarısızlıkların sonucunu kendi özelliklerine, yeteneklerine, motivasyonlarına veya karakterlerine bağlaması sebebiyle duygusal tükenme yaşayabildiklerine değinilmektedir (Hutchins, 2015: 5). Dolayısıyla da imposter fenomeni ile tükenmişlik arasında sıkı bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür. İlgili yazın incelendiğinde de yürütülen araştırmalarda imposter fenomeni ile tükenmişlik arasında ilişkilerin bulunduğu vurgu yapılmaktadır (Campos ve diğerleri, 2022; Leach ve diğerleri, 2019; Legassie ve diğerleri, 2008; Regan ve diğerleri, 2020; Villwock ve diğerleri, 2016). Bu bilgiler ışığında, araştırmanın ilk hipotezi şu şekilde belirlenmiştir:

H₁: Imposter fenomeninin tükenmişlik üzerinde anlamlı ve pozitif yönde etkisi vardır.

Imposter fenomeni, belirgin başarı veya zaferlere rağmen bireylerde yaşanan kronik yetersizlik hissi ve bireylerin kendinden şüphe duyması olarak da ifade edilmektedir (Chatterjee, 2024). Dolayısıyla da bu bireyler kendi zekâ düzeylerini abartarak diğerlerini kandırdıklarını hisseder, kendi zekâ kapasiteleri ile yeteneklerinden şüphe duyarlar ve başarılarına şüpheyle yaklaşarak başarılarındaki sahtekârlık hissine kapılırlar (Campos ve diğerleri, 2022: 2; Regan ve diğerleri, 2020: 631). Bu evrensel nitelikteki sahtekârlık ve değersizlik hissi de, bireyin belirli koşullar karşısında başarılı olma, hedeflerini geliştirme kapasitesine olan güveni ile öz-yeterlilik düzeyini önemli ölçüde etkilemektedir. Benzer şekilde imposter fenomeninin bireylerin başarılarına bakış açısını şekillendirdiği düşünüldüğünde, bu anlamda bireylerin sürekli kendilerini kanıtlama çabası içinde olması, başarılarını sürekli sorgulaması genellikle yeteneklerini kabul etmek yerine başarılarını şansa, zamanlamaya veya çok çalışmalarına atfetmeleri de, potansiyel olarak onların öz-yeterliliklerine olan güvenlerini zayıflatabilecektir (Chatterjee, 2024). Yine yazında kişisel başarı hissini azalmasının doğrudan öz-yeterlilik kavramı ile ilişkili olduğuna değinilmektedir (Çetin, Şeşen ve Basım, 2013: 98). Dolayısıyla da imposter fenomeni ile öz-yeterlilik arasında bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür. İlgili alan yazın incelendiğinde de yürütülen araştırmalarda imposter fenomeni ile öz-yeterlilik arasında ilişkilerin bulunduğu ve bu anlamda imposter fenomeni yaşayan bireylerin genellikle düşük öz-yeterlilik düzeylerine sahip olduklarına vurgu yapılmaktadır (Haghighi ve Ghorbali, 2022; McDowell ve diğerleri, 2015; Pákozdy ve diğerleri, 2024; Sheykhangaftshe, Tajbakhsh, Niri, Mikelani, Eghbali, ve Fathi-Ashtiani, 2022; Tigranyan ve diğerleri, 2021; Wester ve diğerleri, 2020). Bu bilgiler ışığında, araştırmanın bir diğer hipotezi şu şekilde belirlenmiştir:

H₂: Imposter fenomeninin öz-yeterlilik üzerinde anlamlı ve negatif yönde etkisi vardır.

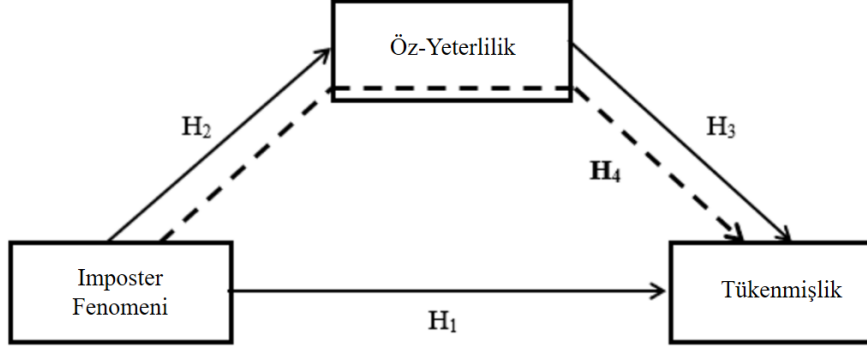
Öz-yeterlilik, bireylerin kendi yeteneklerine olan inancı doğrultusunda gerekli çabayı göstermesidir. Başka bir deyişle, bireylerin gelecekteki durumları yönetmek için gerekli eylemleri düzenleme ve gerçekleştirme konusunda kendi yeteneklerine dair inancına işaret etmektedir. Dolayısıyla da öz-yeterlilik inancı bireylerin düşünme, hissetme, kendilerini motive etme ve hareket etme şeklini etkiler (Bandura, 1995). Bu bireyler karşılaştıkları zorluklar ve güçlüklerle başa çıkmakta ve hedeflerine yönelik bağlılıklarını başarılı bir şekilde sürdürebilmektedir. Bu açıdan yüksek öz-yeterlilik düzeyi, güçlükler ve zorluklar karşısında bireylerin önceden belirli stratejiler geliştirmeleri veya gerekli önlemleri almaları açısından koruyucu etki göstermekte ve yaşanan stresli durumlara karşı başarılı bir uyum sürecinin gelişmesine de imkân sağlamaktadır (Çetin ve diğerleri, 2013: 103). Bu anlamda yüksek öz-yeterliliğe sahip bireyler stres faktörlerine yönelik gerekli çabayı göstermekte ve bu faktörlerle başa çıkmakta iken buna karşın, öz-yeterliliklerine güvenmeyen bireyler sorunlarla uğraşmaktan kaçınmakta ve bunun yerine duygusal sıkıntılarını hafifletmek için içe dönük çabalar sarf etmektedir. Bu kaçınmacı başa çıkma davranışı ise bireylerin tükenmişlik yaşamasına neden olmaktadır (Bandura, 1995: 20). İlgili alan yazın incelendiğinde öz-yeterlilik ve tükenmişlik konusunda yapılan araştırma sonuçları da öz-yeterlilik ile tükenmişlik arasında ilişkilerin olduğunu, kendi yeteneklerine güvenen öz yeterliliği yüksek bireylerin tükenmişlik düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir (Başerer ve Başerer, 2019; Bolat, 2011; Çetin ve diğerleri, 2013; Evers, Brouwers, ve Tomic, 2002; Federici ve Skaalvik, 2012; Gündüz, 2012; Skaalvik ve Skaalvik, 2010; Skaalvik ve Skaalvik, 2007; Özgül, 2023). Bu bilgiler ışığında, araştırmanın bir diğer hipotezi ise hipotezi şu şekilde belirlenmiştir:

H₃: Öz-yeterliliğin tükenmişlik üzerinde anlamlı ve negatif yönde etkisi vardır.

İlgili yazın incelendiğinde, imposter fenomeninin bireylerde tükenmişliği artıran önemli bir psikolojik unsur olduğu ve bu etkinin bireyin öz-yeterlilik algısıyla ilişkili olabileceği görülmektedir. Düşük öz-yeterlilik düzeyine sahip bireyler, başarılarını dışsal faktörlere bağlama ve yetersizlik duygularını içselleştirme eğiliminde olup, bu durum onların stresle başa çıkma becerilerini zayıflatmaktadır. Sonuç olarak, öz-yeterlilik algısı düşük olan bireylerin, imposter fenomeninin yol açtığı olumsuz duygusal deneyimlere karşı daha savunmasız olduğu ve bu sürecin tükenmişliği daha da derinleştirdiği öne sürülebilir. Bu bağlamda, öz-yeterliliğin imposter fenomeni ile tükenmişlik arasındaki ilişkide aracılık rolü üstlenebileceği düşünülmektedir. Bu kapsamda araştırmanın temel hipotezi ise şu şekilde belirlenmiştir:

H₄: Imposter fenomeninin tükenmişlik üzerindeki etkisinde öz-yeterliliğin aracılık rolü vardır.

Yukarıda belirtilen hipotezler doğrultusunda değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi amacıyla oluşturulan model Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) temel alınarak tasarlanmış ve modelde imposter fenomeni, tükenmişlik ve öz-yeterlilik olmak üzere üç farklı değişken ele alınmıştır. Bu çerçevede, araştırma modelinde imposter fenomeni ile tükenmişlik, imposter fenomeni ile öz-yeterlilik ve öz-yeterlilik ile tükenmişlik arasındaki üç farklı ilişki incelenmektedir. Ek olarak model, imposter fenomeninin tükenmişlik üzerindeki etkisinde öz-yeterliliğin aracı rolünü göstermektedir.

3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada değişkenler arasındaki ilişkilerin ortaya konulması amacıyla nicel araştırma yöntemi esas alınmış ve tarama deseninden yararlanılmıştır.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmada sağlık bilimleri öğrencileri arasında imposter fenomeninin yaygınlık düzeyini belirlemek ve imposter fenomeninin tükenmişlik üzerindeki etkisinde öz-yeterliliğin rolünü ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Araştırma, sağlıkla ilişkili lisans ve ön lisans düzeyindeki öğrenciler arasında imposter fenomeninin incelenmesi ve bu bağlamda bir model geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Öyle ki; sağlık hizmeti sunumunda hayati bir rol oynayacak geleceğin sağlık profesyonelleri olan sağlık bilimleri öğrencilerinin kendi öz değerleri hakkındaki hislerinin zarar görmesi, şüphesiz ilerleyen süreçte profesyonel işgücüne yansiyacak ve sonuç olarak yüksek kaliteli sağlık hizmeti sunumu olumsuz etkilenecektir. Buradan yola çıkarak, imposter fenomeninin sağlık bilimleri öğrencileri arasındaki varlığının erken bir süreçte tespit edilmesi ve başa çıkma stratejilerinin geliştirilmesi elzemdir. Böylece sahaya başarısızlık korkusunu nasıl yönetebileceğini bilen sağlık profesyonellerinin yetiştirilmesi sunulacak sağlık hizmet düzeyinin kalitesini artıracaktır. Öte yandan öğrencilerde var olabilecek imposter fenomeninin, onların tükenmişlik düzeylerini artırırken, öz-yeterlilik düzeylerini düşürebileceği öngörülmektedir. Bu kapsamda imposter fenomeni ile her iki değişken arasındaki ilişkiyi ele alan ayrı ayrı araştırmalar bulunmakla birlikte, üç değişkenin birbiriyle olan ilişkilerinin incelendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmayla imposter fenomenine ilişkin bir modelin geliştirilmesi ilgili yazında

önemli bir boşluğu dolduracağı öngörülmektedir. Bu nedenle, mevcut araştırmanın bu açıdan özgün bir değer sunduğu söylenebilir.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde bulunan bir yükseköğretim kurumunun sağlık bilimleri ile ilgili bölümlerinde eğitim gören 3634 önlisans ve lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Sağlık bilimleri öğrencilerinin seçilmesindeki ana etken, geleceğin sağlık profesyonellerinde imposter fenomeninden kaynaklanabilecek zayıflıkların ilerleyen dönemde mesleki yaşamlarına yansması ve bu durumun yüksek kaliteli sağlık hizmet sunumunu olumsuz etkileyebileceği düşüncesidir. Bu nedenle, sağlık bilimleri öğrencilerini temsil edebilmek amacıyla bir vakıf üniversitesinde eğitim gören öğrenciler örneklem olarak seçilmiştir. Üniversite tercihi yapılırken, veri toplama sürecinde kolaylık sağlaması dikkate alınarak bu seçim gerçekleştirilmiştir.

Araştırma evreninin 3634 sağlık öğrencisinden oluştuğu bilgisi kapsamında örneklem büyüklüğü, belirli evrenler için uygun örnek büyüklüğünü gösteren tablo (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu, Yıldırım, 2007: 127) kullanılarak, % 95 güven aralığı ve ± 5 hata payı ile 348 katılımcı olarak belirlenmiştir. Diğer taraftan örneklem büyüklüğünü saptamak için yazında çeşitli hesaplama yöntemlerinden bahsedilmektedir. Evrenin büyüklüğü bilinmediğinde, 100.000 kişilik bir evren için örneklem büyüklüğünün en az 384 kişi olması gerektiği belirtilmektedir (Ural ve Kılıç, 2006: 49). Ayrıca, başka bir kaynakta, ideal örneklem büyüklüğünün anketteki madde sayısının en az beş, en fazla on katı olması gerektiği ifade edilmektedir (Bryman ve Cramer, 1999). Bu doğrultuda, anket formundaki 38 madde dikkate alınarak, kolayda örnekleme ile 418 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırma katılımcılarının demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler

Değişkenler	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	313	74,9
	Erkek	105	25,1
Yaş	17-19	187	44,7
	20-22	168	40,2
	23-25	39	9,3
	26 ve üzeri	24	5,7
Öğrenim Durumu	Ön Lisans	230	55
	Lisans	188	45
Öğrenim Bölüm/Programı	Hemşirelik Bölümü	118	28,2
	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü	79	18,9
	Beslenme ve Diyetetik Bölümü	72	17,2
	İlk ve Acil Yardım Programı	69	16,5
	Ameliyathane Hizmetleri Programı	47	10
	Ağız ve Diş Sağlığı Programı	38	9,1
Sınıf	1. Sınıf	265	63,4
	2. Sınıf	74	17,7
	3. Sınıf	38	9,1

4. Sınıf

41

9,8

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların % 74,9'unun kadın öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Bu bulgu Yükseköğretim Kurulu'nun paylaştığı 2023 YKS yerleşenlerinin cinsiyet dağılımları ile paraleldir. Yaş grubuna göre yapılan incelemelerde, araştırmaya en fazla katılım gösteren öğrencilerin 17-19 yaş aralığında olduğu ve % 55'inin ön lisans, % 45'inin ise lisans öğrencilerinden oluştuğu görülmektedir. Lisans bölümlerinden % 28,2 ile en fazla hemşirelik bölümü öğrencisi katılım sağlamış olup, bu sıralamayı % 18,9 ile fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencisi ile % 17,2 ile beslenme ve diyetetik bölümü öğrencisi takip etmektedir. Ön lisans programlarından %16,5 ile en fazla ilk ve acil yardım programı öğrencisi katılım sağlamış olup, bu sıralamayı % 10 ile ameliyathane hizmetleri programı öğrencisi ile % 9,1 ile ağız ve diş sağlığı programı öğrencisi takip etmektedir. Öğrencilerin % 63,4'ü 1. Sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

3.3. Araştırmada Kullanılan Ölçüm Araçları

Araştırmada veriler anket yöntemi aracılığıyla toplanmış olup, geçerlilik ve güvenirliği yapılmış üç farklı ölçek (toplamda 38 maddeden oluşan) kullanılmıştır. Bu ölçekler Clance Imposter Fenomeni Ölçeği, Tükenmişlik Ölçeği ve Genelleştirilmiş Öz-Yeterlilik Ölçeğidir. Ayrıca, katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla 5 soru yöneltilmiştir. Ölçeklerle ilgili detaylı bilgiler aşağıda sunulmuştur.

3.3.1. Clance Imposter Fenomeni Ölçeği

Clance Imposter Fenomeni Ölçeği, bireylerin gizli başarısızlık duygularını ölçebilmek amacıyla klinik psikolog Clance tarafından 1985 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması ise Özdemir (2015) tarafından 2015 yılında Uludağ Üniversitesi bünyesinde çalışan araştırma görevlileri üzerinde uygulanarak ilgili yazına kazandırılmıştır. Ölçek Sahtelik (1, 2, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 15, 16 ve 18 numaralı ifadeler), Önemini Azaltma (8, 14 ve 17 numaralı ifadeler) ve Şans (3, 7, 9 ve 13 numaralı ifadeler) olmak üzere üç alt boyut ve toplam 18 ifadeden oluşmaktadır. Ölçek ifadeleri 5'li Likert (0= Hiç Doğru Değil, 4= Çok Doğru) tipinde derecelendirilmiştir. Ölçekte yer alan maddeler, "İnsanlar beni başardığım bir şey için övdüklerinde, içten içe gelecekte onların beklentilerini karşılayamayacağımdan korkarım.", "Değer verdiğim kişilerin gün gelip de beni sandıkları kadar yetkin biri olmadığımı fark edeceklerinden korkuyorum." ve "Bir konuda başarılı olup da bunun için takdir gördüğümde aynı başarıyı tekrarlayabileceğimden kuşkuya düşerim." şeklinde örneklendirilebilir. Ölçeğin güvenirlik hesaplamalarında Cronbach's Alpha değeri Sahtelik alt boyutu için 0,89, Önemini Azaltma alt boyutu için 0,76 ve Şans alt boyutu için 0,74 olarak bulunmuştur.

3.3.2. Tükenmişlik Ölçeği

Tükenmişlik Ölçeği, bireylerin şevk, enerji, idealizm ve amaçlarını kaybederek sürekli stres, umutsuzluk ve çaresizlik yaşamaya yönelik duygularını ölçebilmek amacıyla ilk olarak Pines ve Aronson tarafından 1988 yılında geliştirilmiştir. Ancak daha sonra ölçek Pines (2005) tarafından 2005 yılında kısa forma dönüştürülmüştür. Ölçeğin orijinal hali değişik ülkelerdeki çeşitli örneklemeler üzerinde gerçekleştirilmiş, kısa formu ise, farklı meslek grupları ve tezsiz yüksek lisans öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması ise, Tümkiye ve

arkadaşları (2009) tarafından 2009 yılında Ç. Ü. Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencileri üzerinde uygulanarak ilgili yazına kazandırılmıştır. Ölçek tek boyuttan ve toplam 10 ifadeden oluşmaktadır. Ölçek ifadeleri 7'li Likert (1= Hiç, 7= Daima) tipinde derecelendirilmiştir. Ölçekte yer alan maddeler, “Umutsuzluk duyuyorum.”, “Çaresiz hissediyorum.” ve “Değersiz ve başarısız biri gibi hissediyorum.” şeklinde örneklendirilebilir. Ölçeğin güvenirlik hesaplamalarında Cronbach's Alpha değeri 0,91 olarak bulunmuştur.

3.3.3. Genelleştirilmiş Öz-Yeterlilik Ölçeği

Genelleştirilmiş Öz-Yeterlilik Ölçeği, bireyin karşılaştığı zorluklarla başa çıkabilme yeteneğini ve bu zorlukları yönetmek için gerekli eylem planlarını uygulayabilme güvenini ölçebilmek amacıyla Schwarzer ve Jerusalem (1995) tarafından 1995 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması ise Tavlan Soydan (2021) tarafından 2021 yılında Eğitim ve Danışmanlık firması bünyesinde yapılan eğitimlere katılan kişiler üzerinde uygulanarak ilgili yazına kazandırılmıştır. Ölçek tek boyuttan ve toplam 10 ifadeden oluşmaktadır. Ölçek ifadeleri 5'li Likert (1= Nadiren, 5= Sık sık) tipinde derecelendirilmiştir. Ölçekte yer alan maddeler, “Yeterince çaba harcarsam zor sorunları çözenin yolunu bulabilirim.”, “Amaçlarıma bağlı kalıp onları gerçekleştirerek benim için kolaydır.” şeklinde örneklendirilebilir. Ölçeğin güvenirlik hesaplamalarında Cronbach's Alpha değeri 0,89 olarak bulunmuştur.

3.4. Araştırmanın Veri Toplama Süreci

Bu çalışmada, yukarıdaki başlıkta ayrıntıları verilen üç ölçekten oluşan bir anket formu oluşturulmuştur. Anket formunun uygulanması için İstanbul Beykent Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından 04.03.2024 tarihinde, E-45778635-050.99-143253 sayılı yazı ve 2024/02 sayılı karar ile Etik Kurul Onayı alınmıştır. Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği izni alındıktan sonra İstanbul'daki bir üniversitede öğrenim gören öğrencilere anket formu dağıtılmış ve ankete gönüllülük esasına göre katılım göstermeleri istenmiştir. Ankete katılan öğrenci sayısı 418 olarak gerçekleşmiş ve bu veriler üzerinden analizler yapılmıştır.

4. Bulgular

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizleri, SPSS ve AMOS yazılımları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda öncelikle verilere yönelik ön analizler gerçekleştirilmiş ve veriler analiz için hazır hale getirilmiştir. Daha sonra çalışmada uygulanan ölçeklerin güvenirlik düzeyleri belirlenmiş ve ardından kullanılan ölçeklerin yapısal açıdan geçerliliğini tespit etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Araştırma kapsamında belirlenen değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koymak amacıyla korelasyon analizi yapılmış ve değişkenler arasındaki ilişkilerin kabul edilebilir düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Son olarak, araştırma hipotezlerini test etmek için Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) oluşturulmuş ve değişkenler arasındaki doğrudan ve dolaylı etkiler belirlenmiştir.

Araştırmanın ilgili alt başlıklarına geçmeden önce temel olarak yapılan bazı analiz sonuçlarına değinilecektir. Öncelikle bu çalışmada kullanılan ölçek maddelerinin normallik varsayımını karşılayıp karşılamadığına çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılarak karar verilmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ile +1 aralığında bulunması, dağılımın normallik varsayımından aşırı bir sapma göstermediğinin bir kanıtı olarak değerlendirilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012: 16). Bu kapsamda, ölçek maddeleri için normal dağılım testi uygulanmış olup çarpıklık ve

basıklık değerleri Imposter Fenomeni Ölçeği için 0,76 ile 0,64; Tükenmiş Ölçeği için 0,63 ile -0,32 ve Öz-Yeterlilik Ölçeği için ise -0,28 ile -0,02 aralığında dağıldığı gözlenmiştir. Buna göre ölçeklere ait çarpıklık ve basıklık değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu tespit edilmiş ve araştırma verilerinin normal dağılıma sahip olduğu sonucuna varılarak analizlere devam edilmiştir.

Normal dağılıma ek olarak, araştırmada kullanılan değişkenlere, katılımcıların çeşitli demografik özellikleri açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla fark testleri uygulanmıştır. Bu doğrultuda, değişkenlerin cinsiyet ve öğrenim düzeyine (ön lisans-lisans) göre farklılık gösterip göstermediği “bağımsız örneklem t-testi” ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre sağlık bilimleri öğrencilerinin cinsiyete göre imposter fenomeni ($t=-1,439$; $p=0,151>0,05$), tükenmişlik ($t=0,238$; $p=0,812>0,05$) ve öz-yeterlilik ($t=-1,294$; $p=0,196>0,05$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Benzer şekilde, öğrenim düzeyi açısından da imposter fenomeni ($t=1,175$; $p=0,241>0,05$), tükenmişlik ($t=1,818$; $p=0,70>0,05$) ve öz-yeterlilik ($t=-0,310$; $p=0,757>0,05$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırmada kullanılan değişkenlerin, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm ve sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği ise “tek yönlü varyans analizi (Anova)” aracılığıyla incelenmiştir. Buna göre sağlık bilimleri öğrencilerinin bölüm olarak imposter fenomeni puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($F=3,049$; $p=0,002<0,05$). Bu farklılığın hangi bölümler arasında olduğunu tespit edebilmek amacıyla ise Post-Hoc testlerinden “LSD testi” uygulanmıştır. Buna göre ilk ve acil yardım programı öğrencilerinin imposter fenomeni puanlarının ($\bar{x}=1,450$), fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerine ($\bar{x}=1,027$) kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum, ilk ve acil yardım programının doğası gereği taşıdığı yüksek sorumluluk, ani karar alma ve acil müdahale gerekliliği ile ilişkilendirilebilir. Ayrıca, ön lisans programlarının eğitim sürelerinin daha kısa olması ve müfredat kapsamının lisans programlarına göre daha dar olması, öğrencilerde “yeterli miyim?” düşüncesini tetikleyebilir. Fizyoterapi ve rehabilitasyon programında ise mesleki sorumluluğun daha çok bireysel danışanlarla sınırlı olması ve uzmanlık temelli bir meslek profili sunması, imposter fenomeni düzeylerinin görece daha düşük olmasına neden olmuş olabilir. Ayrıca ilk ve acil yardım programı öğrencilerinin imposter fenomeni puanlarının ($\bar{x}=1,450$), ameliyathane hizmetleri öğrencilerine ($\bar{x}=0,773$) ve ağız ve diş sağlığı öğrencilerine ($\bar{x}=0,754$) göre de anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Ameliyathane hizmetleri ve ağız ve diş sağlığı gibi teknik görev tanımının daha net olduğu ve ekip çalışmasının ön planda olduğu programlarda öğrencilerin bireysel sorumluluk algısının görece daha düşük olması, imposter fenomeni puanlarını düşürebilecek bir unsur olarak değerlendirilebilir.

Son olarak, öğrencilerin sınıf düzeyine göre imposter fenomeni puanlarının da anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir ($F=3,071$; $p=0,028<0,05$). Post-Hoc LSD testi sonuçlarına göre, 1. sınıf öğrencilerinin imposter fenomeni puanlarının ($\bar{x}=1,293$), 4. sınıf öğrencilerinin imposter fenomeni puanlarından ($\bar{x}=0,906$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum, 1. sınıf öğrencilerinin üniversiteye yeni başlamış olmaları sebebiyle hem akademik hem de sosyal açıdan uyum sürecinde bulunmaları ile açıklanabilir. Bu dönemde, öğrencilerin akademik yeterliliklerini sorgulamaları ve üst sınıflardaki öğrencilere kıyasla kendilerini yetersiz hissetmeleri daha olasıdır. Buna karşılık, 4. sınıf öğrencileri eğitim süreçleri boyunca edindikleri

deneyim ve akademik olgunluk sayesinde öz-yeterlilik algılarını güçlendirmiş ve bu durum imposter fenomeni düzeylerinin düşmesine katkı sağlamış olabilir.

4.1. Ölçeklere İlişkin Geçerlilik Analizi

Araştırmada kullanılan ölçeklerin yapısal geçerliliğini değerlendirmek için Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Bu analiz yöntemi, ölçme aracından elde edilen verilerle mevcut yapının doğruluğunu test eder. Yapı geçerliliğinin belirlenmesinde oldukça güvenilir bir teknik olarak kabul edilmektedir (Karacaoğlu ve İnce, 2012: 85). Bu bağlamda araştırma kapsamındaki Imposter Fenomeni Ölçeği çok faktörlü, Tükenmişlik ve Öz-Yeterlilik Ölçeği ise tek faktörlü DFA'ya tabi tutulmuştur. İlgili alan yazında DFA sonucunda ortaya çıkan faktör yükünün 0,50'nin üzerinde kabul edilmesi önerilmektedir (Hair, Black, Babin, Anderson ve Tatham, 2010). Bu çerçevede yapılan analiz neticesinde maddelere ait faktörü yükünün 0,50'nin üzerinde olması nedeniyle hiçbir madde analiz dışı bırakılmamıştır. Ayrıca modelin uyumlu olup olmadığını değerlendirmek için çeşitli uyum indeksleri kullanılmaktadır. Bu araştırmada uygulanan ve geçerliliği ifade eden doğrulamalı faktör analizi sonucu elde edilen uyum iyiliği değerleri Tablo 2'de ayrıntılı olarak sunulmaktadır.

Tablo 2. Doğrulamalı Faktör Analizine İlişkin Sonuçlar

	X^2/df	GFI	CFI	AGFI	NFI	RMSEA
<i>İ.U</i>	$0 \leq X^2/df \leq 3$	$0,95 \leq GFI \leq 1$	$0,95 \leq CFI \leq 1$	$0,90 \leq AGFI \leq 1$	$0,97 \leq NFI \leq 1$	$0 < RMSEA \leq 0,05$
<i>K.E.U</i>	$3 \leq X^2/df \leq 5$	$0,85 \leq CFI < 0,95$	$0,90 \leq CFI < 0,95$	$0,85 \leq AGFI < 0,90$	$0,95 \leq NFI < 0,97$	$0,05 < RMSEA \leq 0,08$
<i>İFÖ</i>	3,055	0,879	0,878	0,873	0,961	0,077
<i>TÖ</i>	2,318	0,917	0,947	0,866	0,952	0,077
<i>ÖYÖ</i>	3,271	0,940	0,914	0,906	0,981	0,068

X^2/df = ratio of chi-square statistic to the degree of freedom; GFI= goodness of fit index; CFI= comparative fit index; AGFI=adjusted goodness of fit index; NFI= normed fit index; RMSEA=root mean square error average.

Tablo 2'de yer verilen İU kısaltması iyi uyumu, KEU kabul edilebilir uyumu, İFÖ Imposter Fenomeni Ölçeği'ni, TÖ kısaltması Tükenmişlik Ölçeği'ni ve ÖYÖ kısaltması ise Öz-Yeterlilik Ölçeği'ni ifade etmektedir.

Şekil 2'de sunulan DFA sonucuna göre imposter fenomeni ölçeği (X^2/df : 3,055, **GFI**: 0,879, **CFI**: 0,878, **AGFI**: 0,873, **NFI**: 0,961 ve **RMSEA**: 0,077), tükenmişlik ölçeği (X^2/df : 2,318, **GFI**: 0,917, **CFI**: 0,947, **AGFI**: 0,866, **NFI**: 0,952 ve **RMSEA**: 0,077) ve öz-yeterlilik ölçeğinin (X^2/df : 3,271, **GFI**: 0,940, **CFI**: 0,914, **AGFI**: 0,906, **NFI**: 0,981 ve **RMSEA**: 0,068) uyum iyiliği değerlerinin iyi uyum aralığında olduğu görülmektedir. Dolayısı ile kurulan modelin değerlerinin iyi uyum ve kabul edilebilir uyum içerisinde olduğu söylenebilir (Byrne, 2001; Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008; Kayacan ve Gültekin, 2012; Kline, 2011; Meydan ve Şeşen, 2011; Steiger, 2007).

4.2. Araştırmada Kullanılan Değişkenler Arasındaki İlişki

Araştırma modelinin ve hipotezlerinin test edilmesi için öncelikle değişkenler arasındaki anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Bu amaçla gerçekleştirilen Korelasyon Analizine ilişkin sonuçlar Tablo 3’de sunulmaktadır.

Tablo 3. Ortalama, Cronbach's Alpha ve Korelasyon Analizine İlişkin Sonuçlar

Ölçekler	Ort.	C.Alpha	1	2	3	4	5	6
1. Imposter Fenomeni	1,211	0,901	1,000	0,969	0,818	0,796	0,557	-0,300
			-	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
2. Sahtelik	1,242	0,874		1,000	0,695	0,703	0,539	-0,319
				-	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
3. Şans	1,042	0,588			1,000	0,536	0,447	-0,215
					-	0,000*	0,000*	0,000*
4. Önemi Azaltma	1,327	0,552				1,000	0,455	-0,190
						-	0,000*	0,000*
5. Tükenmişlik	3,221	0,918					1,000	-0,197
							-	0,000*
6. Öz-Yeterlilik	3,750	0,850						1,000
								-

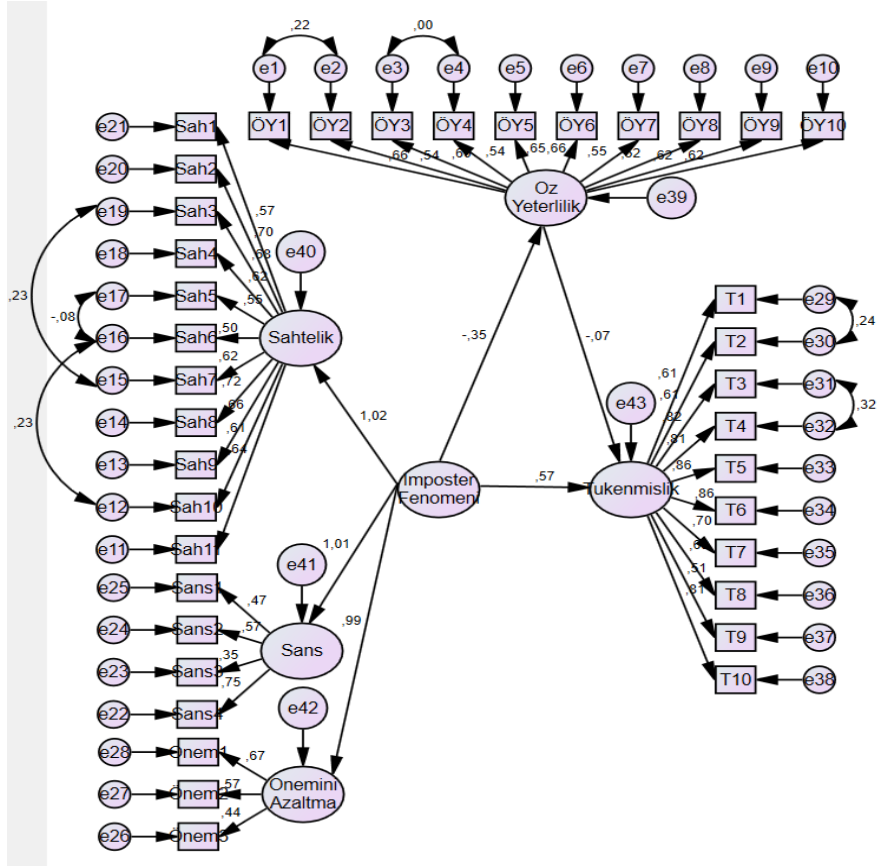
Yapılan korelasyon analizi sonucunda imposter fenomeninin tüm alt boyutları ile öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu kapsamda tükenmişlik ile sahtelik arasında ($r=0,539$, $p<0,05$), şans arasında ($r=0,447$, $p<0,05$), önemini azaltma arasında ($r=0,455$, $p<0,05$) düzeyinde ilişkiler tespit edilmiştir. Imposter fenomeni ile öz-yeterlilik arasında ise negatif yönlü anlamlı bir ilişki ($r=-0,300$, $p<0,05$) bulunmuştur. Son olarak tükenmişlik ile öz-yeterlilik arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki ($r=-0,197$, $p<0,05$) bulunmuştur.

Değişkenlerin ortalama skorları incelendiğinde tüm imposter fenomeni alt boyutlarının benzer düzeylerde algılandığı söylenebilir. Bununla birlikte, kısmen önemini azaltma ($\bar{x}=1,327$) boyutunun ön plana çıktığı görülmektedir. Ölçeğin 5 dereceli Likert yapısı dikkate alındığında, öğrencilerin imposter kişilik yapılarına sahip olma düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir. Öğrencilerin tükenmişlik puanlarının ortalama değeri $\bar{x}=3,22$ olarak tespit edilmiştir. Bu anlamda ölçeğin 7 dereceli Likert yapısı dikkate alındığında, öğrencilerin tükenmişlik düzeylerinin orta seviyede olduğu söylenebilir. Son olarak, öğrencilerin öz-yeterlilik puanlarının ortalama değeri $\bar{x}=3,75$ olarak tespit edilmiştir. Bu anlamda öz-yeterlilik ölçeğinin 5 dereceli Likert yapısı dikkate alındığında, öğrencilerin öz-yeterlilik düzeylerinin yükseğe yakın olduğu söylenebilir.

Ek olarak, Cronbach's Alpha değerleri imposter fenomeni ölçeği için 0,901, tükenmişlik ölçeği için 0,918 ve son olarak öz-yeterlilik ölçeği için 0,850 olarak saptanmıştır. Bu bulgular doğrultusunda, araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerin genel olarak ve alt boyutları itibarıyla yeterli ve yüksek düzeyde güvenilir olduğu ifade edilebilir.

4.3. Etki Hipotezlerine İlişkin Analizler

Araştırmanın bu aşamasında ise oluşturulan hipotezlerin ve aracılık etkisinin belirlenmesi için imposter fenomeninin tükenmişlik üzerindeki etkisinde öz-yeterliliğin aracı rolüne ait bir yol analizi modeli oluşturulmuştur. Araştırmanın ana temasını oluşturan yapısal modele ilişkin sonuçlar Şekil 2’de sunulmaktadır.

Şekil 2. Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) ve Standartlaştırılmış Yol Katsayıları

Yapısal Eşitlik Modellemesi aracılığıyla regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Baron ve Kenny (1986) tarafından geliştirilen üç aşamalı yöntemde; bağımsız, bağımlı ve aracı değişken olmak üzere üç farklı değişken türü bulunmaktadır. Bu yöntemle göre aracılık etkisinin varlığını belirlemek için öncelikle bağımsız değişkenin hem bağımlı değişken hem de aracı değişken üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olması gerekmektedir. Ardından, aracı değişken regresyon analizine dâhil edildiğinde, eğer bağımsız ve bağımlı değişken arasındaki anlamlı ilişki tamamen ortadan kalkıyorsa, tam aracılık etkisinden söz edilir. Ancak aracı değişkenin dahil edilmesinin ardından, bağımsız ve bağımlı değişken arasındaki ilişki sadece zayıflıyorsa, bu durumda kısmi aracılık etkisinden bahsedilir (Baron ve Kenny, 1986: 1116; Burmaoğlu, Polat ve Meydan, 2013: 17).

Etki hipotezlerinin test edilmesi amacıyla yapılan yapısal eşitlik modellemesi kullanılarak gerçekleştirilen yol analizi sonuçları Tablo 4’te gösterilmektedir.

Tablo 4. Etki Hipotezlerine İlişkin Sonuçlar

Etki	Tahmin (β)	Standart Hata	t	p	Sonuç
<i>Imposter Fenomeni → Tükenmişlik</i> <i>R²</i>	0,670 0,586	0,079	8,462	***	Kabul
<i>Imposter Fenomeni → Öz-Yeterlilik</i> <i>R²</i>	-0,358 -0,434	0,057	-6,288	***	Kabul
<i>Öz-Yeterlilik → Tükenmişlik</i> <i>R²</i>	-0,585 -0,357	0,112	-5,242	***	Kabul
<i>Imposter Fenomeni → Tükenmişlik</i> <i>Tükenmişlik → Öz-Yeterlilik</i>	<i>Doğrudan Etki</i> <i>Dolaylı Etki</i>	0,571 0,027	0,085 Güven Aralığı (0,008, 0,071)	7,576 ***	Anlamlı (Kısmi Aracılık)

Uyum Değerleri

Bulunan Değerler

Tavsiye Edilen Değerler

CMIN/DF	2,029	≤5
RMSEA	0,053	≤0,08
GFI	0,934	≥0,90
AGFI	0,851	≥0,85
CFI	0,911	≥0,95
TLI	0,982	≥0,95
NFI	0,956	≥0,95

*** $p < 0,05$

Tablo 4'e göre imposter fenomeninin tükenmişlik üzerindeki etkisi incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$) ve pozitif yönlü ($\beta = 0,670$) bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Buna göre öğrencilerin imposter fenomeni düzeyindeki bir birimlik artış tükenmişlik hislerini 0,670 birim artıracaktır. Dolayısıyla araştırmanın "*H₁: Imposter fenomeninin tükenmişlik üzerinde anlamlı ve pozitif yönde etkisi vardır.*" hipotezi kabul edilmiştir. Imposter fenomeninin öz-yeterlilik üzerindeki etkisi incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$) ve negatif yönlü ($\beta = -0,358$) bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Buna göre öğrencilerin imposter fenomeni düzeylerindeki bir birimlik artış öz-yeterliliklerini -0,358 birim azaltacaktır. Dolayısıyla araştırmanın "*H₂: Imposter fenomeninin öz-yeterlilik üzerinde anlamlı ve negatif yönde etkisi vardır.*" hipotezi kabul edilmiştir. Öz-yeterliliğin tükenmişlik üzerindeki etkisi incelendiğinde ise istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$) ve negatif yönlü ($\beta = -0,538$) bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Buna göre öğrencilerin öz-yeterlilik duygularındaki bir birimlik artış tükenmişlik hislerini -0,538 birim azaltacaktır. Dolayısıyla araştırmanın "*H₃: Öz-yeterliliğin tükenmişlik üzerinde anlamlı ve negatif yönde etkisi vardır.*" hipotezi kabul edilmiştir.

Aracılık rolünden söz edilebilmesi için aracı değişkenin regresyon analizine dahil edildikten sonra güven aralığını sağlaması gerekmektedir. Bu kapsamda Tablo 4'de imposter fenomeninin tükenmişlik üzerindeki etkisi anlamlı iken ($p < 0,05$), öz-yeterlilik modele girdiğinde güven aralığının (0,011, 0,073) sıfır içermediği ve bu nedenle aracılık etkisinin anlamlı bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla araştırmanın "*H₄: Imposter fenomeninin tükenmişlik üzerindeki etkisinde öz-yeterliliğin aracılık*

etkisi vardır.” hipotezi kabul edilmemiştir. Son olarak aracılık türünü belirlemek için modele aracı değişken dâhil edildikten sonra bağımsız ve bağımlı değişken arasındaki ilişkinin tamamen ortadan kalkıp kalkmadığına veya zayıflayıp zayıflamadığına bakılmaktadır. Buna göre modele öz-yeterlilik değişkeni dâhil edildikten sonra imposter fenomeni ve tükenmişlik arasındaki ilişki azaldığı için ($p<0,05$, $\beta=0,027$) kısmi aracılık rolü olduğundan bahsedilmektedir. Ayrıca uyum indekslerinin önerilen değerleri karşıladığı belirlenmiştir (Byrne, 2001; Hooper ve diğerleri, 2008; Kayacan ve Gültekin, 2012; Kline, 2011; Meydan ve Şeşen, 2011; Steiger, 2007).

5. Sonuç ve Tartışma

Sağlık bilimleri öğrencilerinin hem akademik yaşamlarını hem de mesleki yaşamlarını olumsuz yönde etkileyen gizli başarısızlık korkusunun varlığı ve sonuçlarını ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmada; imposter fenomeni, tükenmişlik ve öz-yeterliliğin aynı modeldeki rolleri incelenmiştir. Öncelikle araştırma sonuçlarına göre imposter fenomeninin öğrenciler arasındaki varlığının henüz akademik yaşamlarına ve kariyerlerine yeni başlamalarının neden olabileceği söylenebilir. Akademik yaşamlarının ve kariyerlerinin başlarında olan öğrenciler kendi yetenek ve kimliklerini keşfetme sürecinde olduklarından daha az deneyime ve başarıya sahiptirler. Dolayısıyla bu fenomenin ortaya çıkmasına neden olabilecek kendi başarılarını sürekli sorgulama ve kendilerini başkalarıyla karşılaştırma gibi düşüncelerin yaygınlık düzeyinin yüksek olabileceği söylenebilir. İlgili yazın dünyası incelendiğinde, pek çok çalışmada da sağlık bilimleri öğrencileri arasındaki yaygınlığının ele alındığı görülmektedir. Henning ve arkadaşlarının (1998) tıp, diş hekimliği, hemşirelik ve eczacılık lisans öğrencilerinin imposter fenomeni düzeylerini incelediği çalışmada, katılımcıların yaklaşık % 30’unun klinik düzeyde imposter fenomenine sahip olduğu ortaya konulmuştur. İlerleyen yıllarda son sınıf hemşirelik öğrencilerinde imposter fenomeninin belirginlik düzeyini incelemek amacıyla yürütülen araştırma sonucunda, hemşirelik öğrencilerinin yaklaşık % 45’inin orta % 33’ünün sıklıkla ve % 8’inin ise yoğun düzeyde imposter fenomenine sahip oldukları sonucu elde edilmiştir (Christensen ve diğerleri, 2016). Tıp öğrencilerinin imposter fenomeni yaygınlığını belirlemek üzere yürütülen bir başka araştırma sonucunda, öğrencilerin % 39’unda imposter fenomeninin varlığı tespit edilmiştir (Kimball, Roecker ve Hoyt, 2020). Güncel bir araştırma sonucuna göre ise tıp öğrencilerinin sırasıyla yaklaşık %11’inin hafif, % 35’inin orta, % 38’inin şiddetli ve % 15’inin ise çok şiddetli imposter fenomenine sahip olduğu ortaya konulmuştur (Campos ve diğerleri, 2022).

Araştırma sonucunda kayda değer olarak tespit edilen sonuçlardan biri, imposter fenomeninin tükenmişlik üzerindeki anlamlı ve pozitif yöndeki etkisidir. Bu duruma, imposter fenomenine sahip bireylerin sürekli başarısızlık korkusu içerisinde yaşamlarının yanı sıra kendilerini sürekli kanıtlama ve başkaları ile kendilerini karşılaştırma düşüncelerinin neden olabileceği düşünülmektedir. Zira bu duygu ve düşünceler sonucunda ortaya çıkan aşırı çalışma arzusu, zamanla bireylerin iyilik hallerini olumsuz yönde etkileyerek onların duygusal ve fiziksel olarak tükenmişlik hissi yaşamlarına sebebiyet verebilecektir. İlgili yazın incelendiğinde de yürütülen çalışmalarda benzer sonuçlar elde edilmiştir. Bu kapsamda Regan ve arkadaşlarının (2020) asistan hekimler üzerinde yaptıkları çalışmalarında imposter fenomeni ile tükenmişliğin duygusal tükenme ve duyarsızlaşma boyutları ile arasında orta derecede anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalar, imposter fenomeninin sağlık alanında çalışan profesyoneller için önemli bir stres kaynağı olabileceğini, bu durumun da tükenmişlik üzerinde olumsuz etkilere sahip olabileceğini göstermektedir.

(Campos ve diğerleri, 2022; Leach, ve diğerleri, 2019; Legassie ve diğerleri, 2008; Villwock ve diğerleri, 2016).

Araştırmanın kayda değer sonuçlarından bir diğeri, imposter fenomeninin öz-yeterlilik üzerindeki anlamlı ve negatif yönlü etkisidir. Bu duruma, bireylerin kendi zekâ kapasiteleri ile yeteneklerinden şüphe duymasının ve başarılarına şüpheyile yaklaşımlarının sonucu olarak kendilerini imposter olarak nitelendirmesinin sebep olabileceği düşünülmektedir. Tüm bu hisler ile düşünceler bireylerin kendilerine olan güvenlerini zayıflatarak öz-yeterlilik algılarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Araştırmalar, öz-yeterlilik algısının imposter fenomeni üzerinde hem öncül (McDowell ve diğerleri, 2015; Pákozdy ve diğerleri, 2024) hem de sonuçsal (Chatterjee, 2024) bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Bu kapsamda, yüksek öz-yeterlilik algısı, imposter fenomeninin gelişimini engelleme veya azaltma noktasında koruyucu bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Aynı zamanda imposter fenomeni, bireylerin başarılarını ve yeteneklerini dışsal faktörlere bağlama eğiliminde olmalarına sebebiyet verdiği için içsel bir yetersizlik duygusunun ortaya çıkmasına yol açtığı şeklinde de değerlendirilmektedir.

Araştırmanın kayda değer sonuçlarından bir diğeri ise öz-yeterliliğin tükenmişlik üzerindeki anlamlı ve negatif yönlü etkisidir. Bu duruma bireylerin yüksek öz-yeterlilik hissine sahip olmalarının sonucunda gereğinden fazla iş yükü ve sorumluluk altına girmelerinin neden olacağı düşünülmektedir. Bu anlamda gereğinden fazla iş yükü bireyde sorumluluğun artmasına bu durum ise strese neden olacaktır. Tüm bu yaşananlar da zamanla bireylerin duygusal ve fiziksel enerjilerinin tükenmesine neden olarak tükenmişlik hissi yaşamalarına neden olabilecektir. İlgili yazın incelendiğinde yürütülen araştırmalarda, elde edilen sonuçlar kendi yeteneklerine güvenen öz yeterliliği yüksek bireylerin tükenmişlik düzeylerinin düşük olduğunu göstermiştir (Başerer ve Başerer, 2019; Bolat, 2011; Çetin ve diğerleri, 2013; Evers ve diğerleri, 2002; Federici ve Skaalvik, 2012; Gündüz, 2012; Özgül, 2023; Skaalvik ve Skaalvik, 2007; Skaalvik ve Skaalvik, 2010).

Son olarak araştırmada, imposter fenomeninin tükenmişlik üzerindeki etkisinde öz-yeterliliğin kısmi aracılık rolü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu anlamda imposter fenomenine sahip olan bireylerin genel anlamda kendi yeteneklerini sorguladıkları ve başarısızlık korkusuyla yoğun stres yaşadıkları düşünüldüğünde, bu süreçte öz-yeterlilik düzeyinin düşük olması, bu olumsuz duyguların daha da derinleşmesine neden olabilir. Dolayısıyla da bireylerin öz-yeterlilik duygularının iyi şekilde yönetebilmesinin tükenmişlik hissi ile karşı karşıya kalınması riskini azaltabilir. Ancak yerli yazın incelendiğinde, imposter fenomeni tükenmişlik ve öz yeterlilik kavramları arasındaki ilişkileri birlikte ele alan herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla mevcut araştırma sonuçlarının imposter fenomeni, tükenmişlik ve öz-yeterlilik arasındaki kompleks ilişkilerin Türk kültürü üzerinde anlaşılması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Özellikle ilgili yazın açısından da önemli sonuçlar içerdiği düşünülen mevcut araştırmanın, bazı sınırlılıklarından da bahsedilebilir. Öncelikle ilgili yerli ve yabancı yazında bu değişkenleri ve aralarındaki ilişkileri bir arada ele alan herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu durum, yürütülen araştırmanın sonuçlarını diğer araştırma bulguları ile kıyaslayabilmek açısından önemli bir kısıt oluşturmaktadır. Bu bağlamda mevcut araştırmanın ilgili alan yazındaki boşluğu doldurması ve bu alanda yapılacak gelecekteki araştırmalar için katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca araştırma sadece İstanbul'daki bir üniversitedeki sağlıklıla ilgili lisans ve ön lisans

programlarındaki öğrencilerle sınırlıdır. Gelecek araştırmalarda, bu araştırmanın İstanbul dışındaki şehirlerde veya farklı fakülteler ve meslek gruplarında tekrar edilmesi, yeni ve faydalı sonuçlar sağlayabilir.

Araştırma bulgularına dayanarak, sağlık bilimleri öğrencileri ve sağlık profesyonellerine yönelik bazı önerilerde bulunulabilir. Sağlık bilimleri öğrencilerinin imposter fenomeni ve tükenmişlik risklerini en aza indirmeleri için öz-yeterliliklerini güçlendirmeleri, başarılarını içselleştirmeleri ve stres yönetimi becerilerini geliştirmeleri önemlidir. Ayrıca, akademik ve mesleki gelişimlerini desteklemek adına mentorlarla iletişim kurmaları, destek gruplarına katılmaları ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinden faydalanmaları önerilebilir. Sağlık profesyonelleri ise dengeli bir yaşam sürdürerek fiziksel ve zihinsel sağlıklarını korumaya özen göstermeli, farkındalık ve rahatlama teknikleriyle stresle başa çıkma stratejileri geliştirmelidirler. Bu bağlamda, kurum içinde çalışanların başarılarını içselleştirmelerini teşvik eden, destekleyici bir kurum kültürünün oluşturulması kritik bir önem taşımaktadır.

Referanslar

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Arı, G. S. ve Bal, E. Ç. (2008). Tükenmişlik kavramı: Birey ve örgütler açısından önemi. *Yönetim ve Ekonomi*, 15(1), 131-148.
- Arseven, A. (2016). Öz Yeterlilik: Bir Kavram Analizi. *Turkish Studies*, 11(19), 63-80. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.10001>
- Sheykhangafshe, F. B., Tajbakhsh, K., Niri, V. S., Mikelani, N., Eghbali, F. ve Fathi-Ashtiani, A. (2022). The effectiveness of schema therapy on self-efficacy, burnout, and perfectionism of employees with imposter syndrome. *Health and Development Journal*, 11(3), 140-148. DOI:10.34172/jhad.92349
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioural change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>
- Bandura, A. (1982). Self-efficacy mechanism in human agency. *American Psychologist*, 37(2), 122-147. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.37.2.122>
- Bandura, A. (1986). *Social foundation of thought and action: A social-cognitive theory*. NJ: Prentice Hall.
- Bandura, A. (1994). *Self-efficacy*. V. S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of human behavior* içinde (Vol. 4, 71-81. pp). New York: Academic Press. (Reprinted in H. Friedman (Ed.) (1998). *Encyclopedia of Mental Health*. San Diego: Academic Press)
- Bandura, A. (1995). Exercise of personal and collective efficacy in changing societies. A. Bandura (Ed.), *Self-efficacy in changing societies* içinde (pp. 1- 45). New York: Cambridge University Press.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W. H. Freeman and Company.
- Baron, R. M. ve Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*. 51(6), 1173-1182. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1173>

- Başer, Z. ve Başer, D. (2019). Akademisyenlerin tükenmişlik ve öz-yeterlik düzeyleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 17(1), 1-19.
- Bolat, O. İ. (2011). Öz yeterlilik ve tükenmişlik ilişkisi: Lider-üye etkileşiminin aracılık etkisi. *Ege Akademik Bakış*, 11(2), 255-266. DOI:10.21121/eab.2011219569
- Budak, G. ve Sürgevil, O. (2005). Tükenmişlik ve tükenmişliği etkileyen örgütsel faktörlerin analizine ilişkin akademik personel üzerinde bir uygulama. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 95-108.
- Burmaoğlu, S., Polat, M. ve Meydan, C. H. (2013). Örgütsel davranış alanında ilişkisel analiz yöntemleri ve Türkçe yazında aracılık modeli kullanımı üzerine bir inceleme. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 13-26.
- Bravata, D. M., Watts, S. A., Keefer, A. L., Madhusudhan, D. K., Taylor, K. T., Clark, D. M., Nelson, R. S., Cokley, K. O. ve Hagg, H. K. (2020). Prevalence, predictors, and treatment of impostor syndrome: A systematic review. *Journal of General Internal Medicine*, 35(4), 1252-1275. doi: 10.1007/s11606-019-05364-1.
- Bridgeman, P. J., Bridgeman, M. B. ve Barone, J. (2018). Burnout syndrome among healthcare professionals. *The Bulletin of the American Society of Hospital Pharmacists*, 75(3), 147-152. DOI: 10.2146/ajhp170460
- Bryman, A. ve Cramer, D. (1999). *Quantitative data analysis with SPSS release 8 for Windows*. Routledge.
- Byrne, B. M. (2001). Structural equation modeling with AMOS, EQS, and LISREL: Comparative approaches to testing for the factorial validity of a measuring instrument. *International Journal of Testing*, 1(1), 55-86. https://doi.org/10.1207/S15327574IJT0101_4
- Camara, G. F., Campos, I. F. S., Carneiro, A. G., Silva, I. N. S., Silva, P. G. B., Peixoto, R. A. C., Augusto, K. L. ve PeixotoJunior, A. A. (2022). Relationship between resilience and the impostor phenomenon among undergraduate medical students. *Journal of Medical Education and Curricular Development*, 9, 1-5. DOI: 10.1177/23821205221096105
- Campbell, C. (2021). *The struggle is real:: The imposter syndrome* (Doctoral disertation, California State University, Chico).
- Campos, I. F. S. Camara, G. F., Carneiro, A. G., Kubrusly, M., Peixoto, R. A. C. ve Junior, A. A. P. (2022). Impostor syndrome and its association with depression and burnout among medical students. *Revista Brasileira De Educação Médica*. 46(2), 1-8. <https://doi.org/10.1590/1981-5271v46.2-20200491.ING>
- Cawcutt, K. A., Clance, P. ve Jain, S. (2021). Bias, burnout, and imposter phenomenon: the negative impact of under-recognized intersectionality. *Women's Health Reports*, 2(1), 643-647. DOI: 10.1089/whr.2021.0138
- Chapman, A. (2017). Using the assessment process to overcome Impostor Syndrome in mature students. *Journal of Further and Higher Education*, 41(2), 112-119. DOI: 10.1080/0309877X.2015.1062851

- Chatterjee, D. (2024). Imposter Syndrome and its Relationship with Self-Efficacy and Achievement of Success. Available at SSRN 4815409.
- Chodoff, A., Conyers, L., Wright, S. ve Levine, R. (2023). "I never should have been a doctor": A qualitative study of imposter phenomenon among internal medicine residents. *BMC Medical Education*, 23(1), 1-8. <https://doi.org/10.1186/s12909-022-03982-8>
- Choron, R. L., Manzella, A., Teichman, A. L., Cai, J., Schroeder, M. E., Yao, M. ve Greenberg, P. (2023). The impact of surgical boot camp on medical student confidence and imposter syndrome. *Journal of Surgical Research*, 283, 872-878. DOI: 10.1016/j.jss.2022.11.013
- Christensen, M., Aubeeluck, A., Fergusson, D., Craft, J., Knight, J., Wirihaana, L. ve Stupple, E. (2016). Do student nurses experience imposter phenomenon? An international comparison of final year undergraduate nursing students readiness for registration. *Journal of Advanced Nursing*, 72(11), 2784-2793. DOI: 10.1111/jan.13034
- Clance, P. R. (1985). *The impostor phenomenon: Overcoming the fear that haunts your success*. Peachtree Pub Limited.
- Clance, P. R. ve Imes, S. A. (1978). The imposter phenomenon in high achieving women: Dynamics and therapeutic intervention. *Psychotherapy: Theory, Research & Practice*, 15(3), 241-247. <https://doi.org/10.1037/h0086006>
- Clance, P. R. ve OToole, M. A. (1987). The imposter phenomenon: An internal barrier to empowerment and achievement. *Women & Therapy*, 6(3), 51-64. https://doi.org/10.1300/J015V06N03_05
- Cohen, C., Pignata, S., Bezak, E., Tie, M. ve Childs, J. (2023). Workplace interventions to improve well-being and reduce burnout for nurses, physicians and allied healthcare professionals: a systematic review. *BMJ open*, 13(6), e071203. DOI: 10.1136/bmjopen-2022-071203
- Costa, B. ve Pinto, I. C. (2017). Stress, burnout and coping in health professionals: A literature review. *Journal of Psychology and Brain Studies*, 1(1: 4), 1-8.
- Çetin, F., Şeşen, H. ve Basım, H. N. (2013). Örgütsel psikolojik sermayenin tükenmişlik sürecine etkileri: kamu sektöründe bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(3) 95-108.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları* (2. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- De Silva, V., Hewage, C. G. ve Fonseka, P. (2009). Burnout: An emerging occupational health problem. *Galle Medical Journal*, 14(1), 52-55. DOI: 10.4038/gmj.v14i1.1175
- Dinç, Y. (2023). *Tıp Fakültesi öğrencilerinde impostor fenomeni ve mükemmeliyetçilik ile ilişkisi: Kesitsel çalışma*. (Uzmanlık Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Meram Tıp Fakültesi, Konya.
- El-Ashry, A. M., Taha, S. M., Elhay, E. S. A., Hammad, H. A. H., Khedr, M. A. ve El-Sayed, M. M. (2024). Prevalence of imposter syndrome and its association with depression, stress, and anxiety among nursing students: a multi-center cross-sectional study. *BMC nursing*, 23(1), 1-12. DOI: 10.1186/s12912-024-02414-w

- Enzmann, D., Schaufeli, W. B., Janssen, P. ve Rozeman, A. (1998). Dimensionality and validity of the burnout measure. *Journal of Occupational Psychology*, 71(4), 331-351. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8325.1998.tb00680.x>
- Evers, W. J. G., Brouwers, A. ve Tomic, W. (2002). Burnout and self-efficacy: A study on teachers' beliefs when implementing an innovative educational system in the Netherlands. *British Journal of Educational Psychology*, 72(2), 227-243. doi: 10.1348/000709902158865.
- Federici, R. A. ve Skaalvik, E. M. (2012). Principal self-efficacy: Relations with burnout, job satisfaction and motivation to quit. *Social Psychology of Education*, 15(3), 295-320. <https://doi.org/10.1007/s11218-012-9183-5>
- Fimiani R., Leonardi, J., Gorman, B. ve Gazzillo, F., (2021). Interpersonal guilt impostor phenomenon depression, and anxiety. *Psychology Hub*, 38(2), 31-40. DOI: <https://doi.org/10.13133/2724-2943/17528>
- Freudenberger, H. J. (1974). Staff burn-out. *Journal of Social Issues*, 30(1), 159-165. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1540-4560.1974.tb00706.x>
- Freudenberger, H. S. ve Richelson, G. (1980). *Burnout: The high cost of high achievement*. Garden City, New York: Ancho Press.
- Gold, Y. (1985). Burnout: Causes and solutions. *The Clearing House*, 58(5), 210-212. <https://www.jstor.org/stable/30186355>
- Gündüz, B. (2012). Self-efficacy and burnout in professional school counselors. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(3), 1761-1767.
- Haghighi, A. H. ve Ghorbali, A. (2022). The Relationship between Academic Self-Concept and Academic Self-Efficacy in College Students: The Mediating Role of Imposter Syndrome. *Contemporary Psychology*, 17(2), 7-20.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E. ve Tatham, R. L. (2010). *Multivariate data analysis* (7th Edition). New York: Pearson.
- Harvey, J. C. ve Katz, C. (1985). *If I'm so successful, why do I feel like a fake?: The impostor phenomenon*. New York: St. Martin's Press.
- Henning, K., Ey, S. ve Shaw, D. (1998). Perfectionism, the impostor phenomenon and psychological adjustment in medical, dental, nursing and pharmacy students. *Medical Education*, 32(5), 456-464. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2923.1998.00234.x>
- Horner, M. (1968). Why women fear success. *Psychology Quarterly*, 11(2), 21-33.
- Horner, M. S. (1973). *Success avoidant motivation and behavior; Its development, correlates and situational determinants*. Erişim adresi <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED101221.pdf>
- Hooper, D., Coughlan, J. ve Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.
- Hutchins, H. M. (2015). Outing the imposter: A study exploring imposter phenomenon among higher education faculty. *New Horizons in Adult Education and Human Resource Development*, 27(2), 3-12. <https://doi.org/10.1002/nha3.20098>
- Hutchins, H. M., Penney, L. M. ve Sublett, L. W. (2018). What imposters risk at work: Exploring imposter phenomenon, stress coping, and job outcomes. *Human*

- Resource Development Quarterly*, 29(1), 31-48.
<https://doi.org/10.1002/hrdq.21304>
- Ikbaal, M. Y. (2018). Prevalence of impostor phenomenon among medical students in a Malaysian private medical school. *International Journal of Medical Students*, 6(2), 66- 70. DOI: <https://doi.org/10.5195/ijms.2018.10>
- Işık, M. F. (2022). Örtbas Edilmiş Mizojini*: Imposter Fenomeni, Korumacı Cinsiyetçilik ve Cam Tavan Sendromu. *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, (25), 99-110.
<https://doi.org/10.26650/iukad.2022.1131651>
- Iwenofu, C., Dupont, R. ve Kaczurkin, A. (2024). Hope for the Future Can Reduce Anxiety, Perfectionism, and Feelings of Imposter Syndrome. *Vanderbilt Undergraduate Research Journal*, 14(1), 73-79.
- Karacaoğlu, K. ve İnce, F. (2012). Brandes, Dharwadkar ve Dean'in (1999) örgütsel sinizm ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması: Kayseri Organize Sanayi Bölgesi örneği. *Business and Economics Research Journal*, (3)3, 77-92.
- Kayacan, B. ve Gültekin, Y. S. (2012). Yapısal Eşitlik Modellemesinin (YEM) ormancılıkta sosyo-ekonomik sorunların çözülmesinde kullanımı. *III. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi*, İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi, 18-20 Ekim 2012.
- Kimball, K. E., Roecker, C. B. ve Hoyt, K. (2020). Impostor phenomenon among US chiropractic students. *Journal of Chiropractic Education*, 35(2), 209-214.
doi: 10.7899/JCE-19-10
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford Press.
- Ladge, J., Eddleston, K. A. ve Sugiyama, K. (2019). Am I an entrepreneur? How impostor fears hinder women entrepreneurs' business growth. *Business Horizons*, 62(5), 615-624. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2019.05.001>
- Leach, P. K., Nygaard, R. M., Chipman, J. G., Brunsvold, M. E. ve Marek, A. P. (2019). Impostor phenomenon and burnout in general surgeons and general surgery residents. *Journal of Surgical Education*, 76(1), 99-106.
DOI: 10.1016/j.jsurg.2018.06.025
- Legassie, J., Zibrowski, E. M. ve Goldszmidt, M. A. (2008). Measuring resident well-being: Impostorism and burnout syndrome in residency. *Journal of General Internal Medicine*, 23, 1090-1094. DOI: 10.1007/s11606-008-0536-x
- Luszczynska, A., Scholz, U. ve Schwarzer, R. (2005). The general self-efficacy scale: multicultural validation studies. *The Journal of Psychology*, 139(5), 439-457.
DOI: 10.3200/JRLP.139.5.439-457
- Mascarenhas, V. R., D'Souza, D. ve Bicholkar, A. (2019). Prevalence of impostor phenomenon and its association with self-esteem among medical interns in Goa, India. *International Journal of Community Medicine & Public Health*, 6(1), 355- 359. DOI: <https://doi.org/10.18203/2394-6040.ijcmph20185272>
- Maslach, C. ve Jackson S. E. (1981). The measurement of experienced burnout. *Journal of Occupational Behavior*, 2(2), 99-113.
<https://doi.org/10.1002/job.4030020205>
- Maslach, C., Schaufeli, W. B. ve Leiter, M. P. (2001). Job burnout. *Annual Review of Psychology*, 52, 397-422. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.397>

- Maqsood, H., Shakeel, H. A., Hussain, H., Khan, A. R., Ali, B., Ishaq, A. ve Shah, S. A. Y. (2018). The descriptive study of imposter syndrome in medical students. *International Journal of Research in Medical Sciences*, 6(10), 3431-3434. DOI:10.18203/2320-6012.ijrms20184031
- McDowell, W. C., Grubb III, W. L. ve Geho, P. R. (2015). The impact of self-efficacy and perceived organizational support on the imposter phenomenon. *American Journal of Management*. 15(3), 23-29.
- Meydan, C. H. ve Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Naser, M. J., Hasan, N. E., Zainaldeen, M. H., Zaidi, A., Mohamed, Y. M. A. M. H. ve Fredericks, S. (2022). Impostor phenomenon and its relationship to self-esteem among students at an international medical college in the Middle East: A cross sectional study. *Frontiers in Medicine*, 9, 1-9. <https://doi.org/10.3389/fmed.2022.850434>
- Oriel, K., Plane, M. B. ve Mundt, M. (2004). Family medicine residents and the impostor phenomenon. *Family Medicine*, 36(4), 248-252.
- Özdemir, G. (2015). *Başarılarımın sahibi ben değilim: Sosyal kimlik, sosyal baskınlık ve sistemi meşrulaştırma kuramları perspektifinden sahtekar fenomeni*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Özgül, B. (2023). Öz yeterlilik ile tükenmişlik ilişkisinde iş-yaşam dengesinin aracılık rolü üzerine bir araştırma. *Akademik Hassasiyetler*, 10(22), 460-488. <https://doi.org/10.58884/akademik-hassasiyetler.1278709>
- Pákozdy, C., Askew, J., Dyer, J., Gately, P., Martin, L. ve Mavor, K. I. (2024). The imposter phenomenon and its relationship with self-efficacy, perfectionism and happiness in university students. *Current Psychology*. 43, 5153–5162. <https://doi.org/10.1007/s12144-023-04672-4>
- Peteet, B. J., Brown, C. M., Lige, Q. M. ve Lanaway, D. A. (2015). Impostorism is associated with greater psychological distress and lower self-esteem for African American students. *Current Psychology*, 34, 154-163. <https://doi.org/10.1007/s12144-014-9248-z>
- Pines, A. M. (2005). The burnout measure short version (BMS). *International Journal of Stress Management*, 12(1), 78-88. DOI:10.1037/1072-5245.12.1.78
- Pines, A. M. ve Aronson, E. (1988). *Career burnout: Causes and cures*, New York: Free Press.
- Regan, P. A., Shumaker, K. ve Kirby, J. S. (2020). Impostor syndrome in United States dermatology residents. *Journal of the American Academy of Dermatology*, 83(2), 631- 633. doi: 10.1016/j.jaad.2019.10.018.
- Sakız, G. (2013). Başarıda anahtar kelime: Öz-yeterlik. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 185-209.
- Schwarzer, R. ve Jerusalem, M. (1995). Generalized self-efficacy scale. J. Weinman, S. Wright, & M. Johnston (Ed.), *Measures in health psychology: A user's portfolio*. Causal and control beliefs içinde (35-37. pp.). UK: Nfer-Nelson.
- Schubert, N. ve Bowker, A. (2019). Examining the impostor phenomenon in relation to self-esteem level and self-esteem instability: *Research and Reviews*. *Current Psychology*, 38(3), 749-755. DOI 10.1007/s12144-017-9650-4

- Siddiqui, Z. K., Church, H. R., Jayasuriya, R., Boddice, T. ve Tomlinson, J. (2024). Educational interventions for imposter phenomenon in healthcare: A scoping review. *BMC Medical Education*, 24(1), 1-11. <https://doi.org/10.1186/s12909-023-04984-w>
- Skaalvik, E. M. ve Skaalvik, S. (2007). Dimensions of teacher self-efficacy and relations with strain factors, perceived collective teacher efficacy, and teacher burnout. *Journal of Educational Psychology*, 99(3), 611– 625. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.99.3.611>
- Skaalvik, E. M. ve Skaalvik, S. (2010). Teacher self-efficacy and teacher burnout: A study of relations. *Teaching and Teacher Education*, 26, 1059-1069. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2009.11.001>
- Sonnak, C. ve Towell, T. (2001). The impostor phenomenon in British University Students: Relationships between self-esteem, mental health, parental rearing style and socioeconomic status. *Personality and Individual Differences*, 31(6), 863-874. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(00\)00184-7](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(00)00184-7)
- Steiger, J. H. (2007). Understanding the limitations of global fit assessment in structural equation modeling. *Personality and Individual Differences*, 42(5), 893-898. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2006.09.017>
- Stelling, B. E. V., Andersen, C. A., Suarez, D. A., Nordhues, H. C., Hafferty, F. W., Beckman, T. J. ve Sawatsky, A. P. (2023). Fitting in while standing out: Professional identity formation, imposter syndrome, and burnout in early-career faculty physicians. *Academic Medicine*, 98(4), 514-520. DOI: 10.1097/ACM.0000000000005049
- Swope, K., Thompson, B. M. ve Haidet, P. (2017). Imposter phenomenon across the span of medical training. *Journal of General Internal Medicine*, 32, 223-223.
- Tavlan S. N. (2021). *Algılanan kurumsal destek, lider-üye etkileşimi, öz-yeterlilik ve kariyer tatmini ilişkisi*. (Yayımlanmamış doktora Tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Tigranyan, S., Byington, D. R., Liupakorn, D., Hicks, A., Lombardi, S., Mathis, M. ve Rodolfa, E. (2021). Factors related to the impostor phenomenon in psychology doctoral students. *Training and Education in Professional Psychology*, 15(4), 298-305. <https://doi.org/10.1037/tep0000321>
- Topping, M. E. ve Kimmel, E. B. (1985). The imposter phenomenon: Feeling phony. *Academic Psychology Bulletin*, 7(2), 213-226.
- Tümekaya, S., Çam, S. ve Çavuşoğlu, İ. (2009). Tükenmişlik ölçeği kısa versiyonu'nun Türkçe'ye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(1), 387–398.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analiz*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Villwock, J. A., Sobin, L. B., Koester, L. A. ve Harris, T. M. (2016). Impostor syndrome and burnout among American medical students: A pilot study. *International Journal of Medical Education*, 7, 364-369. DOI: 10.5116/ijme.5801.eac4
- Wester, K. L., Vaishnav, S., Morris, C. W., Austin, J. L., Haugen, J. S., Delgado, H. ve Umstead, L. K. (2020). Interaction of imposter phenomenon and research self-efficacy on scholarly productivity. *Counselor Education and Supervision*, 59(4), 316-325. <https://doi.org/10.1002/ceas.12191>

- Yalçın, B. (2023). *Mükemmeliyetçiliğin bireysel ve örgütsel çıktılar üzerindeki etkisinde entelektüel sahtekârlık fenomeninin aracılık rolü*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Yalçın, B. ve Çelik, R. (2024). Başarının Önündeki Engeller: Mükemmeliyetçi Kişilik Yapısının İşyeri Mutluluğu Üzerindeki Etkisinde Entelektüel Sahtekârlık Fenomeninin Aracılık Rolü. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 15(42), 463-482. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.1286986>
- Yıldırım, M. H. ve İçerli, L. (2010). Tükenmişlik sendromu: Maslach ve Kopenhag tükenmişlik ölçeklerinin karşılaştırmalı analizi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 123-131.
- Yıldırım, F. ve İlhan, İ. Ö. (2010). Genel özyeterlilik ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(4), 301-308.